

FAKT

Fakultní
Akademický
Klub
Tiskne

VOLBA

Top rozhovor s Pavlem Molkem

Erasmus: Studium práva po francouzsku

Volný pohyb osob v Británii nechceme

Konference pro mladé právní vědce a doktorské studenty se bude konat **27. až 29. dubna 2017 v Univerzitním centru v Telči**. Témata sekcí s abstrakty jsou již zveřejněny na našem webu.

Přihlašování na konferenci bylo spuštěno 2.1.2017.

Bližší informace naleznete na našich webových stránkách a sledujte také náš Facebook Cofola.

Využijte této konference k představení Vašich semestrálních prací, SVOČ nebo diplomových prací v přátelském a méně formálním prostředí na téměř „domácí půdě“.

<http://cofola.law.muni.cz>

Obsah

PĚT NEJ	
Pět volebních NEJ	3
<i>Jan Šlajs</i>	
NÁZOROVÝ SOUBOJ	
Lex Zeman: Sofistikovaná ochrana hlavy státu, nebo vynucená poslušnost?	3
<i>Vladislav Musil</i>	
KULTURA	
Symfonický orchestr Masarykovy univerzity	4
<i>Sabina Baronová</i>	
DĚNÍ VE SPOLKU	
Zamítnout, odmítnout, nebo zastavit?	5
<i>Josef Bártů</i>	
DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ	
Dny práva 2016	6
<i>Josef Bártů</i>	
Vliv studentstva na vysokoškolskou samosprávu	6
<i>Jiří Růžička</i>	
Deník účastníka soutěže FDI MOOT 2016	7
<i>Jana Havlíčková</i>	
Praxe: Jak jsem se stal učitelem aneb Street Law s dTestem není pouliční právníčína	9
<i>Jan Šlajs</i>	
Erasmus: Studium práva po francouzsku	10
<i>Ondřej Chylek</i>	
Humans of PrF: Jan Polásek	11
<i>Sabina Baronová</i>	
TOP ROZHOVOR	
Pavel Molek: „Prostě mě baví psát rozsudky.“	12
<i>Sabina Baronová, Michal Vosínek</i>	
DĚNÍ MIMO FAKULTU	
Nezvyklé a překvapivé prezidentské volby v USA	14
<i>Roman Šafář</i>	
Jak se rodí soudci v zemi neomezených možností	15
<i>Kateřina Gabrhelíková</i>	
Anticena Sexistické prasátečko zná své letošní vítěze	16
<i>Martina Ivanová</i>	
Kauza Boehmermann: satira na prezidenta vs. právo na svobodu projevu	18
<i>Anna Katerina Vintrová</i>	
Řádně volit má smysl	19
<i>Roman Šafář</i>	
Volný pohyb osob v Británii nechceme – aneb sbohem a šáteček Evropské unii	21
<i>Anna Katerina Vintrová</i>	
Olivie Žižková a její protestsongy	22
<i>Martina Ivanová</i>	
MIMOCHODEM	
Střepem proti tyranidě?	23
<i>Josef Bártů</i>	
Sto let ode dne, kdy začal panovat poslední český král	23
<i>Adam Pálka</i>	
GLOSA ZÁVĚREM	
Kázat vodu	24
<i>Marek Tesař</i>	

Redakce

Vedení časopisu: Mgr. Vlastimil Vitoul, Mgr. Martina Grochová; **šéfredaktorka časopisu:** Mgr. Bc. Svatava Veverková; **zástupce šéfredaktorky:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktor a editor rubriky dění ve spolku:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktorka a editorka dění na fakultě a univerzitě:** Sabina Baronová; **šéfredaktorka a editorka mimofakultního dění:** Mgr. Kamila Abbasi; **šéfredaktorka a editorka ostatních rubrik:** Mgr. Bc. Svatava Veverková; **top rozhovor:** Sabina Baronová, Michal Vosinek; **korektura:** Mgr. Vladislav Musil, Bc. Marek Tesař; **sazba a grafika:** Mgr. Petr Havlík; **komiks:** Mgr. Jakub Strouhal; **další autoři:** Josef Bártů, Mgr. Vladislav Musil, Sabina Baronová, Bc. Roman Šafář, Martina Ivanová, Jiří Růžicka, Jan Šlajs, Ondřej Chylek, Bc. Marek Tesař, Jana Havlíčková, Anna Katerina Vintrová, Kateřina Gabrhelíková, Mgr. Bc. Adam Pálka.

Tiráž

Foto na obálce: doors-1767563; Pixabay.com, CC0 Public Domain

Časopis FAKT, **e-mail:** casopis.fakt@gmail.com; **vydává:** Fakultní akademický klub, z. s.; **adresa:** Divišova 68/3, 612 00 Brno; **cena:** dobrovolná

Slovo šéfredaktora

Každé ráno má dvě volby: Pokračovat ve spánku sněním svých snů, nebo se probudit a sny plnit. Své o tom ví Jan Polášek, absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity, který jako nejmladší Čech zdolal osmitisícovku. „Důležité je mít cíl a jít za ním,“ uvádí v blogu Humans of PrF. Jenže najít ten správný cíl nemusí být pro všechny lehké. Docent na katedře ústavního práva a zároveň soudce Nejvyššího správního soudu, Pavel Molek, ten svůj našel. V top rozhovoru odhaluje nejen to, že ho „prostě baví psát rozsudky“.

Není malých cílů a není malých rolí, což si uvědomuje i česká zpěvačka Olivie Žižková, která hudební nebe (respektive peklo) obohatila nejprve o hit „Evropo, dýchej“, nyní o „Politickou korektnost“. V příspěvku „Olivie Žižková a její protestsongy“ jsme se podívali na zoubek jejímu (ne)korektnímu dýchání za Evropu.

Volba nás provází celý život, pomineme-li jeho úplný začátek i konec, kde si člověk nevybírá. Tedy většinou nevybírá. Aby pro Vás nebyla každá volba při studiu volbou Sophiinou, máme pro Vás tipy v oblasti Erasmu, praxe i soutěží. V článku „Studium práva po francouzsku“ přinášíme postřehy z Erasmu na právnické fakultě v Aix-en-Provence. O tom, jak může vypadat povinná praxe, se dočtete v „Jak jsem se stal učitelem aneb Street Law s dTestem není pouliční právníčína“. Postřehy z mezinárodní soutěže v simulovaném soudním řízení z oblasti investic naleznete v „Deníku účastníka soutěže FDI MOOT 2016“.

Bez povšimnutí nezůstanou ani volby jako takové. Ve čtvrtém čísle časopisu FAKT analyzujeme „Nezvyklé a překvapivé prezidentské volby v USA“, dále „Jak se rodí soudci v zemi neomezených možností“ a rovněž volby do dolní komory českého Parlamentu v článku „Řádně volit má smysl“.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, inspirativní čtení Vám přeje

Svatava Veverková
šéfredaktorka časopisu

Časopis je realizován v rámci projektu specifického výzkumu MUNI/D/1165/2015; za pomoc děkujeme Programu rektora na podporu studentských projektů na MU.

Pět volebních NEJ

Jan Šlajs

Jako v každém čísle časopisu FAKT vám prezentujeme pět NEJ. Tentokrát se budou vztahovat k volbě, a to nikoliv pouze ve smyslu výkonu volebního práva, ale volby obecně.

Největší smolařka letošních senátních voleb

Špatnou volbou může být svěření se do péče hnutí, ve kterém nepanují dobré vztahy. Podobnou skutečností se může pochlubit Alena Dernerová. Ta kandidovala do Senátu v Mosteckém obvodu za hnutí Severočeši.cz. Kvůli špatným vztahům uvnitř hnutí a nevyjasněnému vedení byla odvolána Hanou Jeníčkovou, která za hnutí jednala jako zmocněnec. Nejvyšší správní soud v rozhodnutí sp. zn. Vol. 4/2016 vyslovil právní názor, že politická strana má právo kandidáta odvolat, pokud uzná za vhodné. Kandidát(ka) se buď můžete spokojit s vlastními prostředky na kampaň, nebo si kampaň nechat financovat a nechat se zastřešit jménem strany, ale zároveň podstupujete riziko odvolání kandidatury, což je plně v diskreci politické strany.

Největší volební podvod

Rekord v Guinnesově knize rekordů za největší zaznamenaný volební podvod drží prezidentské volby v západoafrickém pobřežním státě Libérie, které v roce 1927 vyhrál Charles Dunbar Burgess King s neuvěřitelnými 234 tisíci hlasy. Libérie však toho času měla pouze 15 tisíc registrovaných voličů.

Největší zmatkař letošních prezidentských voleb v USA

Vesnička Dixville Notch na severu amerického státu New Hampshire má dvanáct obyvatel, z toho osm registrovaných voličů. Zřejmě jde o místo, kde čas ubíhá poněkud pomaleji, protože jeden z těchto osmi registrovaných voličů volil Mitta Romneyho, který však kandidoval v roce 2012 a nikoliv letos. Vesnice je nejrychleji sečteným místem, proto zde bylo nebyvale rušno, když osm voličů pozorovalo zhruba pětkrát více reportérů.

Nejpečlivěji musí volit soudce v trestním řízení

Soudce by měl volit tresty za současného zvážení dopadu trestu do života pachatele. S ohledem na jeho rodinu, zaměstnání, život, způsob obživy apod. Ústavní soud v nálezu sp. zn. II ÚS 525/15 konstatoval, že soudce nemůže tresty volit formalisticky, jelikož není například účetní.

Nejvzdálenější volba prezidenta

Témata voleb v zahraničí jsou poměrně zajímavá, vzpomeňme poslední prezidentskou volbu v Rakousku. Ve Spojených státech šli ale ještě dál, když ve státu Texas umožnili volit kosmonautům. Možná se ptáte, proč právě Texas, když USA sestávají z 50 zemí? Prakticky všichni astronauti žijí nedaleko stanice v texaském Houstonu. Jako první takto hlasoval David Wolf na ruské vesmírné stanici Mir v roce 1997, kdy byl zákon také přijat.

NÁZOROVÝ SOUBOJ

Lex Zeman: Sofistikovaná ochrana hlavy státu, nebo vynucená poslušnost?

Vladislav Musil

Velkou část občanů v listopadu zaskočila skupina 64 poslanců, kteří přišli s návrhem novelizace trestního zákoníku a přestupkového zákona. Tento návrh by měl nově zakotvit trestný čin a přestupek hanobení prezidenta republiky. Navrhované ustanovení trestního zákoníku má znít takto: „KDO VEŘEJNĚ HANOBI PREZIDENTA REPUBLIKY, RUŠÍ VÝKON JEHO PRAVOMOCI, A SNIŽUJE TAK JEHO VÁŽNOST, BUDE POTRESTÁN ODNĚTÍM SVOBODY AŽ NA JEDEN ROK, PENĚŽITÝM TRESTEM NEBO PROPADNUTÍM VĚCI.“ *Oslovili jsme předkladatele novely, doktora Zdeňka*

Ondráčka, a ústavního právníka z naší alma mater, doktora Ladislava Vyhnánka, se žádostí o vyjádření k návrhu.

JUDr. PhDr. Zdeněk Ondráček, Ph. D.

V současné době jsme stále častěji svědky urážek hlavy státu či státních symbolů, avšak adekvátní ochrana zde zjevně chybí. Trestní právo pamatuje například na pohrdání soudem, pokud někdo ruší či znevažuje jednání soudu nebo se chová urážlivě. Prezidenta republiky však lze při výkonu jeho funkce rušit, znevažovat nebo dokonce hrubě urážet a ochrana mu, na rozdíl například od soudců, poskytována není.

I přes různý vývoj práva trestního de facto všechny trestní zákoníky chránily prezidenta republiky, tato kontinuita byla ukončena v letech 1994-1997 a přetřeznou kontinuitu právní ochrany hlavy státu, vzhledem k výše řečenému, je třeba obnovit.

Tato novela trestního práva a práva přestupkového by měla zabránit excesům na adresu prezidenta republiky, k jeho hrubým veřejným urážkám, neboť již samotná skutková podstata, která v trestním zákoníku a v zákoně o některých přestupcích chybí, by měla být dostatečnou hrozbou pro potenciální pachatele, a pozitivně působit na případné pachatele a odradit je tak od spáchání takového trestného činu či přestupku.

JUDr. Ladislav Vyhnánek, Ph. D., LL. M.

Navrhovaná změna trestního zákoníku trpí několika podstatnými vadami a je velmi pravděpodobné, že by v případě přezkumu byla zrušena Ústavním soudem. Za důležitou nepovažují ani tak skutečnost, že je diskutované ustanovení velmi nešikovně formulováno. Mnohem problematičtější je samotná jeho podstata. Jde o pokus trestněprávně omezit svobodu projevu, přičemž neexistuje žádná

naléhavá společenská potřeba, která by takový krok odůvodňovala.

Úřad prezidenta republiky je trestním zákonem již v současném znění chráněn dostatečně (proti vyhrožování i násilí). Osoba, která tento úřad aktuálně zastává, je pak chráněna stejně jako kdokoli jiný (např. proti pomluvě) a ve státě založeném na občanské rovnosti není důvod, aby tomu bylo jinak.

Či by snad měl trestní zákon vynucovat slušnost, jak se z řad podporovatelů novely proslychá? V liberální demokracii musí být podstatný rozdíl mezi tím, co je trestné, a tím, co je pouhým mravním poklesem či neslušným chováním. Nebo má snad stát násilím vymáhat např. věrnost a pravdomluvnost v mezilidských vztazích? Stát samozřejmě může mít zájem na tom, aby mezilidské vztahy ve společnosti byly rámovány jakousi obecnou slušností, avšak stát liberální a právní musí být ve vztahu ke společnosti pokorný a uznat, že některé věci se zákonem, tím méně trestním, vynucovat nemají ani nedají. Pokud chce jakýkoliv představitel státu podporovat slušnost ve státě, má se podle toho v prvé řadě chovat.

KULTURA

Symfonický orchestr Masarykovy univerzity

Sabina Baronová

Klasika i filmové melodie, koncert každý semestr, široká posluchačská základna. Že jste o Symfonickém orchestru Masarykovy univerzity ještě neslyšeli? To je velká škoda!

Lze považovat za běžné, že Filharmonie Brno vyprodá celý sál v Besedním domě. Poslední koncert Symfonického orchestru MU však přilákal tolik posluchačů, že se dovnitř všichni nevešli, ani když vyplnili všechny zbylý prostor okolo míst k sezení. Ale vezměme to pěkně od začátku.

Symfonický orchestr MU alias orchestr.muni je studentským hudebním tělesem působícím na Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty. Byl založen již roku 2005 jeho dirigentem Martinem Mazánkem. Obsazení orchestru je složeno převážně ze studentů Masarykovy univerzity, mezi nimiž je v současné době zastoupena většina fakult, hlavně přírodovědecká, lékařská a filozofická, ale najde se tam i několik právníků. Jedná se tedy o uskupení z velké části amatérské. Celkově je v orchestru více než 60 hudebníků, kteří se v průběhu semestru pravidelně schází jeden večer v týdnu, aby pro Vás připravili zajímavý a náročný program.

Co hrajeme?

Repertoár zahrnuje velmi známá klasická díla od skladatelů jako Antonín Dvořák, Ludwig van Beethoven či Giuseppe Verdi, často se však objeví i dílo nedoceněné. Takové dílo, jež se v profesionálních orchestrech často nehraje a např. na YouTube jej téměř nenajdete, přestože se třeba jedná o dílo kvalitní. Mezi taková patří

i díla Kurta Atterberga, od něhož orchestr v minulosti provedl Klavírní koncert nebo Symfonii č. 5. Speciální součástí repertoáru jsou vlastní autorské skladby dirigenta, které jsou uváděny v premiérách.

V poslední době orchestr navíc zařadil do repertoáru větší množství filmové hudby a tím se stal vyhledávaným kulturním zpestřením nejen pro lidi spojené s MU. Velký nárůst fanoušků zaznamenal orchestr na jaře letošního roku, kdy polovinu programu koncertu tvořila suita Star Wars od Johna Williamse. Tehdy se posluchači tísnilí na schodech auly u nás na fakultě.

Nedávné úspěchy

Na posledním koncertě, jenž se konal 28. listopadu v Besedním domě, se však orchestr dočkal dokonce ještě větší popularity. Na koncert se stála dlouhá fronta a na všechny se zdaleka nedostalo. A čím to? Na programu bylo mnoho velikánů filmové hudby – James Horner, Danny Elfmann, John Williams. Pro neznalé – soundtracky filmů E. T. mimozemšťan, Zoro, Mrtvá nevěsta nebo Forrest Gump. A to se v Brně jen tak nevidí – či spíše neslyší. Atmosféra ve vydýchaném sále byla úžasná, potlesk ve stoje na závěr byl jen třešničkou na dortu.

Na další koncert se můžeme těšit opět na jaře, kde mimo jiné zazní také hudba z filmu Schindlerův seznam.

DĚNÍ VE SPOLKU

Zamítnout, odmítnout, nebo zastavit?

Josef Bártů

V životě každého studenta práv přijde okamžik, kdy se rozhodne užít své teoreticky nabyté vědomosti v praxi. U jednotlivých studentů se liší představy o budoucím povolání. U některých mohou být tyto představy dokonce značně neurčité. Advokát musí umět napsat žalobu, soudce rozsudek a budoucí notář závět. Co studenti zvažují při hledání vhodné praxe a jak vám v rozhodování mohou pomoci členové spolku FAK?

Chudého studenta zajímá především kritérium finanční. Druhou stránkou praxe je však její užitečnost a přínos. Ne zřídka se stává, že placená praxe přinese pouze kýžené peníze a neplacená hromadu znalostí a nových zkušeností. Často je proto lepší pracovat bez nároku na honorář, ale smysluplně, než za 60 Kč na hodinu dřít, a nezískat více než mrzký peníz. Hledá-li student dobrou praxi, je často odkázán sám na sebe a své kontakty. V této nelehké situaci mu však mohou pomoci studentské organizace jako je spolek FAK.

Ne všichni z nás touží stát se advokátem, notářem nebo exekutorem. Kariéra soudce rozhodně není špatná volba. Kde jinde pak získat první zkušenosti s prací soudce než na soudu, a proč ne hned na tom nejvyšším?

Stejně jako každá jiná práce má i práce stážisty na Nejvyšším soudu své výhody i nevýhody. Nejvyšší soud určitě láká svou polohou. Je blízko fakulty, hned vedle je hospůdka s výborným pivem a o ulici níž dělají skvělou kávu. Další výhodou je nepochybně časová nenáročnost. Nikdo vás nebude nutit chodit do práce třikrát týdně na osm hodin. O získaných zkušenostech se snad ani zmiňovat nemusím. Naučíte se identifikovat právní otázky, na kterých stojí spor, vytáhnout ze spisu nejdůležitější fakta. Utříbíte si pojmy jako zamítnutí, odmítnutí či zastavení. A konečně si určitě vzpomenete na čas strávený nad spisem, až si u státnic vytáhnete mimořádné opravné prostředky a zasvěceně povyprávíte o dovolacím řízení. Jedinou nevýhodou je, že za svou práci nedostanete ani korunu. Praxe z Nejvyššího soudu se však bude vyjímat ve vašem životopise a rozhodně zvýší šance získat vámi vysněnou, a jistě i velmi dobře placenou, pozici v budoucnosti.

Přemýšlíte-li nad praxí na Nejvyšším soudu, neváhejte kontaktovat náš spolek a být o krok dál před ostatními.

FOTO: Nejvyšší soud; Bořivoj Hájek, ČT Brno

DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ

Dny práva 2016

Josef Bártů

**Čtvrtek podvečer, nazdobené stoly plné dob-
rého jídla, skleničky s vínem a významné
osobnosti právnické obce v atriu naší
alma mater. To vše mohlo znamenat jediné.
Fakulta opět pořádá Dny práva.**

Již desátý ročník mezinárodní konference se konal 10. a 11. listopadu v budově Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Současně se zahájením konference byla předána cena Ius et societas. Cena je udělována za nejzajímavější podněty, pohledy a otázky týkající se role práva a justice ve společnosti. Cenu vyhláší Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity a Vzdělávací nadace Jana Husa. Letošní devátý ročník vyhrál Jan Korbel, student Právnické fakulty Univerzity Karlovy, se svou prací „Má být mrtvá ruka pohřbena?“.

Program konference byl rozdělen do 11 sekcí dle témat. Každá ze sekcí nabízela velmi zajímavá témata, mě však nejvíce zaujalo „Právní jednání“. Tuto sekci pořádaly společně katedra občanského a obchodního práva.

První blok přednášek odstartoval příspěvkem Jiřího Handlara o následcích vad právního jednání. Doktor Handlar připomněl, že vada právního jednání vede nejen k jeho neplatnosti nebo nicotnosti, ale může mít i další následky v podobě náhrady škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení. Poněkud netradičně následovala panelová diskuse, tento formát zvolila pouze tato sekce a určitě to nebylo na škodu. Panelisté reagovali na příspěvek a na posledních patnáct minut dostalo prostor i publikum, které mohlo klást otázky všem panelistům.

Ve druhém bloku se Josef Kotásek věnoval výkladu obchodních podmínek. Docent Kotásek upozornil, že je potřeba si určit, co to vůbec jsou obchodní podmínky a všeobecné obchodní podmínky. Nechyběla ani komparace naší úpravy s tou zahraniční, doplněná o zajímavou judikaturu. Po přednášce opět probíhala panelová diskuse ve stejném formátu jako v prvním bloku.

Poslední část této sekce patřila Katerině Ronovské a Bohuslavu Havlovi. Jejich téma neslo název „Otázky nad výkladem zakladatelských právních jednání korporací soukromého práva“. Docentka Ronovská a docent Havel se zabývali otázkou, u jakých zakladatelských právních jednání v závislosti na právní formě volit spíše subjektivní výklad a u kterých spíše objektivní. Podle jejich názoru je vždy potřeba zkoumat, jaké jednání vykládáme a jaký účel sledovalo. Stejně pravidlo můžu dle jejich názoru jinak vyložit u spolku a jinak u akciové společnosti. Různá výkladová pravidla se podle právní formy uplatňují například v Německu nebo Rakousku, kdy u osobních společnostech se preferuje subjektivní výklad a u kapitálových objektivní. Je však důležité si uvědomit, že se sice pohybujeme na ose mezi subjektivním a objektivním výkladem, ale nikdy výklad nesmí být pouze subjektivní nebo objektivní. Toto téma rozpoutalo asi nejživější diskusi, diskutovala se například otázka právní jistoty nových společníků.

Na závěr musím dodat, že jsem měl jisté obavy ohledně formátu tohoto bloku, ale nakonec jsem byl mile překvapen a mnohem větší prostor pro diskusi jsem ocenil.

Vliv studentstva na vysokoškolskou samosprávu

Jiří Růžička

**Myslíte si, že studenti jsou na fakultě
jenom rychle se měnící, dočasní návštěv-
níci? Máte téměř určité pravdu. Jedná
se nicméně o návštěvu natolik početnou a důle-
žitou, že by bez ní jakákoliv fakulta nemohla
existovat. A hlavně – jedná se o hosty, kteří
se zde chtějí cítit jako doma a kvalitní pro-
středí své vysoké školy chtějí spoluutvářet.**

Málokterý semestr byl pro studenty Právnické fakulty tak volebně intenzivní jako podzim roku 2016. Hned zkraje bylo třeba doplňkovou volbou obsadit uvolněné senátorské mandáty. Ačkoliv se jednalo o výběr kandidátů, kteří se funkce chopili na krátké období dvou a půl měsíce, nevyhnuli jsme se silné předvolební

kampani ve čtvrtém ročníku a početné konkurenci kandidátů mezi doktorandy.

Jenom o pár týdnů později mohli studenti Právnické fakulty v doplňkové volbě zvolit svého zástupce do „velkého senátu“ Masarykovy univerzity na zbývajícím funkčním období, tedy do konce roku 2017. To vše vyvrcholilo regulérní volbou nové Studentské komory Akademického senátu Právnické fakulty pro období 2017 – 2018. Ačkoliv v čase uzávěrky tohoto čísla nejsou výsledky volby doposud známy, jedno je jisté – participace studentů na vysokoškolské samosprávě PrF MU získala v posledních letech silnou pozornost.

Lze očekávat, že v souvislosti s nutností přijmout nové vnitřní předpisy včetně Statutu Právnické fakulty a nového (doufejme moderního) volebního řádu

Akademického senátu, čeká nové senátory hodně práce. Připomeňme si též emoce vyvolané poslední volbou děkana fakulty koncem roku 2014. Možná, že nás koncem roku 2018 čeká podobně bouřlivá atmosféra, přičemž volební boj začíná v podstatě v těchto dnech. Stejní lidé, kteří nyní dávají podobu novému Akademickému senátu, budou za dva roky vybírat nejlepšího kandidáta do prestižní a důležité funkce děkana PrF MU.

Nesmíme zapomínat, že akademická obec není tvořena pouze akademickými pracovníky. V současnosti studuje na PrF MU 3217 studentů všech studijních oborů a ročníků, z nichž tato škola většinu vyšle do různých směrů širého právního světa jako své absolventy. Osobně bych si přál, aby studenti Právnické fakulty v Brně se svou alma mater souzněli, byli na ni hrdí a nebrali ji jenom jako nástroj růstu budoucí

kariéry, ale jako přístav dobrých hodnot a průvodce pro naplňování vlastního povolání. Přál bych si, aby mladý člověk, který zde započne utvářet svou právní osobnost, nezapomínal na ni ani po skončení studia.

Pevně věřím, že naše fakulta je tím lepší, čím více se studenti zajímají o její směřování, postavení a budoucnost – účast studentstva na akademické samosprávě je přitom hlavním nástrojem, jak její vývoj ovlivňovat. Doufejme, že zástupci Akademického senátu Právnické fakulty, jakožto naši nově zvolení reprezentanti, budou v nastávajícím funkčním období oplývat moudrostí, uvážlivostí, a zájmy brněnské právnícké školy budou upřednostňovat před vlastními ambicemi.

Autor je předsedou dosluhující Studentské komory Akademického senátu PrF MU.

Deník účastníka soutěže FDI MOOT 2016

Jana Havlíčková

FDI MOOT je mezinárodní soutěž v simulovaném soudním řízení z oblasti investic. Jak probíhá? Co takový moot přinese do života studenta, který se jej rozhodne zúčastnit? Stojí to za to? Tyto otázky nejlépe zodpoví deníkové zápisky Jany Havlíčkové, členky týmu naší fakulty.

Únor: Na nástěnkách na fakultě vidím letáček lákající studenty do týmu na Foreign Direct Investment Moot. Má jít o mezinárodní soutěž zabývající se přímými zahraničními investicemi a jejich ochranou, které se tým Masarykovy univerzity účastnil již šestkrát. Mooty mě vždycky lákaly, přesto jsem se ještě nikdy žádného nezúčastnila a vzhledem k tomu, že jsem ve čtvrtém ročníku, může to být moje poslední šance. Čtu proto dál. Požadavky jsou jasné – výborná znalost angličtiny a schopnost intenzivně a neustále se připravovat. Text dokonce obsahuje upozornění, že příprava bude náročná, neboť nejdříve je zapotřebí zpracovat písemné podání a poté se připravovat na ústní kola soutěže. Pro účast ve výběrovém řízení máme zpracovat krátký (snad) úkol týkající se problematiky soutěže, to může být docela nepříjemné. Zároveň ale plakátek láká na účast na světovém finále v Buenos Aires. Tato informace dočasně zatemňuje můj mozek nadšeného španělštináře a já rychle posílám e-mail se žádostí o zaslání zadání.

Březen: Nevím, jak jsou na tom náhodní čtenáři tohoto deníku, ale investiční arbitráž a ochrana mezinárodních investic nejsou pojmy, které se v mém slovníku běžně vyskytují (minimálně do února se nevyskytovaly). Proto se na pár dní stěhuji do knihovny, zjišťuji, co vůbec přímé zahraniční investice jsou, a pracuji na požadovaném úkolu. Po nějaké době od odevzdání přichází od kouče týmu, Martina Švece, pozvání na ústní pohovor. Moc otázek na investice naštěstí nekladli. Slibili, že se ozvou.

Duben: Znáte to, když sedíte v šalině, přijde zpráva nebo e-mail, vy si to přečtete a máte velkou radost

a uvědomíte si, že se trochu hloupě usmíváte? Vzali mě do týmu na FDI! Jdu tedy na první sraz s koučem a poprvé se setkávám s případem, který mě bude až do listopadu provázet všude. Investor, pan Peter Explosive ze státu A, koupil továrnu na zbraně ve státě B, jenže státem B mu po několika letech byla továrna údajně vyvlastněna rozhodnutím reagujícím na vojenskou anexi, do které pan Explosive dodával zbraně. Úkolem našeho týmu je zastupovat jak claimanta (investor), tak respondentu (stát), připravit za každou stranu zhruba padesátistránkové písemné podání v angličtině a poté se připravit na ústní část soutěže vrcholící světovým finále v Argentině.

Květen: Dostala jsem na starosti merita za investora. Ve volném čase si čtu články o vyvlastnění v mezinárodním investičním právu. Ničemu nerozumím. Radím se s tatškou. Ne, není právník. Ano, chápe ty investice lépe než já. Postupně se seznamuji s týmem, z loňska v něm pokračují Verča Zhejbalová a Martin Nováček a letošními nováčky jsou kromě mě ještě Martin Březina a David Sýkora.

Červen: Je zkouškové, přesto se tým v různých velkých skupinkách pořád schází. Studujeme případ, pokoušíme se ho pochopit, objevujeme chytáky, které tvůrci nastražili a hlavně vymýšlíme argumenty za obě strany.

Červenec: Investice prázdniny nemají. Ne, všeho s mírou. Každý si pracuje na svých podkladech sám. Kouč by rád viděl nějaké výsledky mé práce. Hm... Začínám být nervózní. Bráčkové se mi smějí, že musím o prázdninách dělat věci do školy. Nakonec přece jen něco sepisuji, vyvlastňování mě začíná bavit.

Srpen: Část týmu jede na předkolo do Keni. Mám tábor a nestíhám, zůstávám v Česku. Ostatní si kromě zážitků a vzpomínek na Afriku dováží i nové nápady, jak k problému přistupovat. Piše mi kouč, který nikdy nespí. Je zapotřebí pracovat na memorandu, protože v půlce září tuto písemnou část odevzdáváme.

Září: Pišu. Vždycky vytvořím tak tři řádky textu a čtyři smažu. Nakonec je z toho překvapivě docela

srozumitelný text, který má (prý) hlavu a patu. Proč se dvě z mých kamarádek rozhodly vdávat zrovna v září? Ze svatby odbíhám dopisovat... Všichni sdílíme naše části a navzájem si je kontrolujeme, ať už po stránce argumentační nebo jazykové. Poslední dny před odevzdáním jsou pro některé hodně náročné, ale nakonec jsou ty dvě miminka na světě a v pořádku odeslaná organizátorům. Na týden vydechneme.

Říjen: První víkend se scházíme na soustředění v Brně. Pracuje se na projevech pro ústní kolo soutěže. Každý máme dvacet minut, ve kterých je zapotřebí oslnit rozhodce. Tak jo. Třetí víkend trávíme na pre-mootu v Budapešti a čtvrtý ve Varšavě. Seznamujeme se s jinými týmy, máme šanci naše projevy každý čtyřikrát vyzkoušet před rozhodci, kteří většinou přichází s užitečnou zpětnou vazbou. Pořád přepisují projev. Moje rodina, spolubydliči a kamarádi vědí, že mě pravděpodobně nezastihnou doma. Myslím pořád na soutěž, při jízdách šalinou si opakuju řeč. Poslední říjnový víkend vítám státní svátek. Opouštím Brno a jedu se domů sbalit, protože v sobotu letíme do Argentiny!

Listopad, Buenos Aires: Jsme tu, rozlámaní z letadla a příšerně unavení. První dva dny dospíváme a poznáváme město, potom už je zapotřebí zase trochu pracovat na projevech. Náladu je dobrá, ale nervozita stoupá, spolu s námi je tu 52 týmů z celého světa, osudy všech ale leží v rukou rozhodců a advokátů, kteří po dobu soutěže tvoří tříčlenné tribunály a hodnotí naše snažení. První den soutěže se nám s Martinem docela daří proti Angličanům. Druhý den dopoledne jdou na řadu

Verča s Davidem a rvou se statečně. Odpoledne opět nastává čas pro mě a Martina, Indky se ukazují být náročnějším soupeřem než předchozí tým, ale náš výkon je také lepší než předtím. Rozhodně se nemáme za co stydět. Třetí den soutěže jdou do ringu opět Verča s Davidem. Hodně se jim daří, domů přichází nadšení. Přesto na odpoledním vyhlášení zjišťujeme, že náš tým Tanaka do odpoledního osmifinále nepostupuje. Nebudu předstírat, že nám to není líto. Přípravě jsme věnovali spoustu času a teď v soutěži končíme. Stejně po potřebném krátkém odpočinku pořádně oslavujeme, protože jsme neudělali ostudu, překonali sami sebe a taky proto, že nám konečně spadl ze srdce kámen jménem FDI. Další den jdeme s úsměvem na finálové utkání našich francouzských přátel a jejich vítězství nás (věřím, že mluvím za všechny) opravdu těší.

Listopad, Brno: Návrat do reality je poněkud drsný. Zjišťuji, že mi chybí řešit problémy našeho investora, předvádění projevu v koupelně před zrcadlem, diskuze o testu proporcionality, argentinské slunce a nejvíc náš tým. Nečekala jsem to, ale kromě prohloubení znalostí mezinárodního práva, zkušenosti s psaním a prezentováním argumentů, srovnání se studenty zahraničních univerzit a snad trochy sebevědomí (alespoň šikovně předstíraného) mi tato soutěž dala především možnost poznat pět skvělých lidí, o kterých teď po několika měsících společné práce nemluví jako o spoluhráčích, ale jako o přátelích.

Foto: archiv Jany Havlíčkové

Praxe: Jak jsem se stal učitelem aneb Street Law s dTestem není pouliční právníčína

Jan Šlajs

Všichni máme alespoň menší povědomí o spotřebitelském právu. Jistě, studujete na právnické fakultě a minimálně s občanským zákoníkem jste museli přijít do styku nejpozději ve druhém semestru. Dokážete si ale vybavit, jakou znalost jste měli na střední škole? Dokážete si promítnout hodiny základů společenských věd či předmět právo na svoji střední škole? Nabízí se základní otázka – bavilo vás to? Ať už je odpověď jakákoliv, nutně to musí znamenat, že je na co navazovat.

Výuku spotřebitelského práva metodou *street law* zajišťuje spotřebitelská organizace dTest. Jde o jedinečnou příležitost, jak se podívat na svoji bývalou školu a zkusit si stoupnout před tabuli. Přesněji řečeno spíše si sednout do kruhu se studenty, a pokusit se jim vstěpit základní znalosti nebo dovednosti ze spotřebitelského práva. A jestli máte strach se na svoji bývalou školu vypravit, dTest Vám zajistí množství dalších škol, kde budete v dostatečné anonymitě.

Osobně jsem měl od projektu velká očekávání, neboť moje zkušenosti s výukou práva na střední škole byly jen z části pozitivní. Stále mám pocit, že nejlepší způsob, jak někomu něco předat je, když Vás to samotné baví. Kromě toho není lepší způsob, jak se něco naučit. Na začátku projektu Vás samozřejmě čeká seznámení, kdy si užijete spoustu zábavy a pochopíte, že vzdělávání pomocí převážně frontální výuky patří zpátky do 20. století. Stejně tak metody, které se dají při výuce práva na střední škole používat, nebudete muset hledat v poznámkách, protože si je sami zažijete a vstěpíte. Kdyby přeci jen kýžený efekt nenastal, dTest Vám zajistí dostatek materiálů, které můžete využít. Stejně tak se seznámíte se spotřebitelským právem týkajícím se úvěrů, smluv, e-shopů či telekomunikací, i když základy v rozsahu Občanského práva III musí tvořit Váš vstupní kapitál. Pak už stačí jen vyrazit do škol a měnit pohled studentů na právo, bořit zažité mýty a vzdělávat budoucí i současné spotřebitele.

Dějství první

Přesnost je výsadou králů, říká se. Dvacátého čtvrtého listopadu dorážím do školy po zvonění, lehce nervózní a plný očekávání. Samozřejmě si neustále kladu otázky, jestli budu schopen na všechno odpovědět, jestli se naopak studenti nebudou bát odpovědět, když se zeptám, jestli ze mě nebudou mít legraci? Potkávám se se svým bývalým učitelem, který mě ujišťuje, že zpoždění není problém a nechává mě čtyři hodiny napospas budoucím maturantům. Začínáme klasicky představením

a ujištěním, že tykání pro účely naší dvouhodinovky bude fajn. Když si vzpomenu na svá středoškolská léta a na některé semináře na vysoké škole, je třeba ocenit, že studenti se nebáli odpovídat nebo se ptát, když jsme probírali uzavírání smluv, definovali spotřebitele, podnikatele, nebo si ujasnili, co znamená pojem (obchodní) firma. Na závěr slibuji studentům, že druhý den si dáme jiné téma a také test.

Dějství druhé

Druhý den přicházím do školy o poznání dříve a ujímám se druháků na oboru veřejná správa. Mile mě překvapují, když dovodí, kdo je podnikatel, i proč u něj platí definiční znaky a za jakých okolností. V průběhu druhého dne člověk zjišťuje, že je třeba se ptát a být dobře připraven, protože si můžete dovolit jen minimální prodlevy. Jedinou větší prodlevou bylo psaní testu, který jsem slíbil čtvrtákům. Na dotaz, jestli jsem si nedělal srandu, odpovídám, že nikdy nelžu. Když jim současně posílám prezenční listinu, netuší, že jsem malinko lhal. A tak si dál povídáme o nákupech na e-shopu a o tom, kdo jak často píšeme recenze, a protože moje dvouhodinovka je namísto výuky marketingu, snažím se výklad malinko propojit, protože jsem před pár lety seděl ve stejných lavicích.

V průběhu výkladu se dostáváme k prezenční listině, do níž je vložena darovací smlouva. Asi si teď říkáte, že by byla absolutně neplatná, protože způsob, jakým jsem jim ji podsunul, by byl v rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem. Pro pedagogické účely to však bylo, myslím, vhodné a maturanti mi slíbili, že bez přechtení příště nic podepisovat nebudou.

Foto: archiv Jana Šlajse

Erasmus: Studium práva po francouzsku

Ondřej Chylek

Francouzští studenti práva sice na fakultu nechodí v baretu a s bagetou v podpaží, i tak je ale místní koncepce tohoto studia dosti specifická, ostatně jako celá tato středomořská země.

Dostalo se mi příležitosti strávit svůj výměnný pobyt ERASMUS na druhé nejprestižnější právnické fakultě ve Francii, a to v bývalém hlavním městě proslulé Provence s přílehlavým jménem, Aix-en-Provence. Celý nedočkavý jsem se tedy vrhl do porovnávání zdejšího studia se studiem na naší *alma mater*.

Není magistr jako magistr

Rozdílů jsem zde našel opravdu požehnaně, a to již v samotném rozložení studia, které se dělí na tři roky trvajících bakaláře a dva roky magistra. Na rozdíl od nás však zde magisterské studium představuje značnou míru specializace, kdy první rok nabízí zaměření např. na správní, obchodní či mezinárodní právo, načež se následně specializujete např. na pole (či vody) námořního, bankovního nebo exekučního práva. Už jsem si tedy zvykl na vyděšené tváře, když se představuji jako student pátého ročníku magistra a ještě k tomu bez specializace.

A jak si vybojovat své místo na právnické fakultě? Zapomeňte na TSPčka, tady se bojuje hlavně v průběhu studia za aplikace přístupu „dejme šanci všem, ale ať přežijí jen ti nejsilnější“. Učitel v prváku tak předstupuje před tisícetlavy amfiteátr, aby tu stejnou přednášku později zopakoval druhé půlce studentů. Nicméně specifická právnická hantýrka, nedýchatelnost v přednáškových armádách a armáda paragrafů společně na konci bakalářského studia spolehlivě zneškodní průměrně dvě třetiny studentů. Karta se však obrací

na placeném magistrovi, kdy do druháku projdete jen přes „konkurz“.

Snad rádi píšete

Dále mi vrtalo hlavou, jak to profesori dělají, že mají přednáškový plně po celý semestr. Jak na to? Nevydávají žádná skripta k předmetům, místo toho si nechte jedny, která budete slavnostně studentům předčítat, a to třeba i čtyři hodiny v kuse. Většina přednášek tak připomíná diktát, kdy studenti místo psaní odrážek skripta opravdu reprodukuji – dovedu si představit, že soudní zapisovatelé jsou zde tudíž na vysoké úrovni. Abych byl ale objektivní, jsou i netradiční přednášky, kdy se například má spolužačka na hodinách komparativního práva učila za pomoci instrukcí profesorky oděné v kimonu čínsky. Situace se podle všeho zlepšuje ve vyšších ročnících s ubývajícím počtem studentů a přibývajícím specializací.

Nicméně jsem nevěšel hlavu a vydal jsem se na průzkum seminářů, které jsou pro nás na ERASMU nepovinné. Byl jsem svědkem důvěrně známého honu na body za aktivitu, které studenti získávali za analýzu případů, strukturované resumé odborných článků či „kvalifikovaný“ příspěvek do diskuze. Místo semináře se po studentech vyžadují eseje, ty sice taky navyšují spánkový deficit, ale zároveň i schopnost se nad daným tématem opravdu zamyslet. Celkově se mi koncepce seminářů líbila, protože se probralo téma opravdu do hloubky a z více úhlů pohledu.

Jeden život na 10 z 20

Nemohu opomenout samozřejmě ani zlatý hřeb každého semestru – zkoušky. Thriller „Klikačka o páté“ tady vystřídala ruská ruleta, která týden před zkouškami soutěžícím oznámila konkrétní data, kdy

se nejšťastnější z nich ocitli s kadencí pět zkoušek za tři dny. Vaším cílem není tentokrát „nedostat F“, ale dostat víc jak deset z dvaceti možných. Navíc máte pouze „jeden život“, pokud neuspějete, opravy Vás čekají na konci května – ale to pouze v případě, že Váš celkový průměr ze všech předmětů je menší než deset. Debakl v jednom předmětu tedy můžete dohnat jinde. Při mé ústní zkoušce na mě profesor od pasu vypálil postupně tři otázky bez jakékoli přípravy a následně plynule přešel k otázkám z druhého předmětu, který měl zkoušet až za půl hodiny. Přitom si vytrvale

zapisoval skóre mých odpovědí, kdy skóre výsledné zveřejnil ten páteční večer na vývěsce... ve škole!

Má to hloubku

Pojetí studia práva ve Francii ve mně probudilo uznání nad organizovaností naší fakulty, ale rovněž otazníky, zda by nebylo lepší se rovněž specializovat na určité odvětví práva již během studia, a ponořit se tak opravdu do hloubky, jako banán do čokoládového fondue.

Foto: Právnická fakulta v Aix-en-Provence; Ondřej Chylek

Humans of PrF: Jan Polášek

Sabina Baronová

Blogy Humans of... odkrývají příběhy skutečných lidí po celém světě, zachycují jejich myšlenky, rozmanitost. Okénko Humans of PrF takto zachycuje naše kolegy z fakulty a přináší tím pohled pod povrch ve světě mnohdy uniformních a uhlazených právníků. Honza je nejmladším Čechem, který zdolal osmitisícovku, konkrétně Manáslu.

„Důležité je mít cíl a jít za ním. A mně se cíl nezjevuje. Jediné motto, za kterým stojím, je „všechno je relativní, včetně“. To poslední slovo tomu právě dává štávu. Na práva jsem skutečně šel krom jiného také proto, abych se naučil, jak funguje právní systém a jak si ho ohnout. Předtím jsem totiž chvíli studoval ekologii, která mi dala šokující výklad obrazů nejen našich lidských životů. A pár kapitol teorie práva je jen domalovalo. Není pak divu, že nuda a nezdravost života před monitorem přebíjí dobrou vůli k přispívání společnosti, jejíž hodnoty a funkčnost lze ovšem nekonečně kritizovat. Cítím, že nastal čas konečně dávat a ne jen brát a těším se na to, ale asi ještě nezrál správný způsob. Popel nastalé vyhořelosti pak zapálí vždy jen na první pohled bezúčelné cestování a hory. Hory, které jsou nad námi, na rozdíl od zákonů. Proč tím lékem či posedlostí jsou pak právě hory a skály, to nevím. Stejně tak by to mohla být asi práce nebo koblíhy. Ale práce ani koblíhy tak krásně nevoní.“

Foto: archiv Jana Poláška

TOP ROZHOVOR

Pavel Molek: „Prostě mě baví psát rozsudky.“

Sabina Baronová, Michal Vosínek

Ústavní právo a politologie jsou obory, které se dokonale doplňují. S tím se ztotožňuje i PAVEL MOLEK, docent na katedře ústavního práva a politologie a zároveň soudce Nejvyššího správního soudu. Nabídku na rozhovor přijal s nadšením. Sam totiž několik let přispíval do fakultního časopisu Octopus.

Zaujalo mě, že jste z Českých Budějovic...

... to musím hned poopravit, nejsem z Českých Budějovic, jsem z Lišova, což je městečko mezi Budějovicemi a Třeboní, ale jsem Jihočechem, velmi Jihočechem.

Tak proč jste se rozhodl jít do Brna?

Přiznám se, vůbec se mi sem nechtělo. Hlásil jsem se do Brna, do Prahy a do Plzně. Pamatuji si přesně ten moment, už je to přes 18 let, kdy jsem přijel autobusem z jižních Čech do Brna a vystoupil jsem na Zvonáře, což není ta nejlákavější část Brna. Zrovna jsem četl *Germinál* od Zoly, bylo pošmourno, mlhavo, rozhlédl jsem se po té čtvrti – bylo to poprvé, co jsem byl v Brně – a řekl jsem si, že sem tedy opravdu ne. Navíc jsem hned poprvé v Brně zabloudil. Nějak jsem se ale na přijímačky dostal a ve výsledku jsem zvolil právě Brno, protože měla zdejší právnická fakulta v té době moc dobrou pověst. Už jsem tady 18 let a byla to nakonec výborná volba. Jedna asi tak ze tří nejlepších voleb mého života.

A ty zbylé volby?

Další z nejlepších voleb určitě byla, když jsem se před 7 lety rozhodl, že půjdu studovat do Lisabonu. V té době už jsem byl 6 let praktický právník – asistent na Nejvyšším správním soudu, rok už jsem učil tady na fakultě. Měl jsem takový pocit, že sice mi učení jde, sice to studenty baví, ale chybí mi nějaká jedna věc navíc, kterou bych jim mohl přinést. Došel jsem k tomu, že ještě potřebuji jet studovat do ciziny. Říkal jsem si, že v ten okamžik by snad ještě bylo možné na rok zmizet, pokud by mi to pan profesor Filip tady na fakultě a pan docent Šimíček na soudu dovolili. Rozhlížel jsem se tedy po nějakém LL. M. nebo podobném studijním programu.

Byla to vlastně čirá náhoda, že jsem se na jedné konferenci v Oxfordu seznámil s Miguelem Madurem (v té době generální advokát SDEU, dnes profesor na Evropském univerzitním institutu ve Florencii). Má velmi rád hudbu a organizátoři mu zařídili po konferenci koncert, a protože věděli, že já jsem muzikální, tak mě přibrali k tomu koncertu, aby si o tom měl s kým povídat. Zmínil jsem se, že hledám nějaký kurz, a on řekl: „No výborně, my zrovna od září otevíráme úplně nový studijní program s Josephem Weilerem v Lisabonu.“ Nabídl mi, ať se přihlásím, i když už bylo po deadlinu. Během tří týdnů bylo rozhodnuto.

Třetí z nejlepších rozhodnutí mého života bylo samozřejmě, když jsem si vzal manželku.

Zmínil jste hudbu, jaký k ní máte vztah?

Jsem nadšený hudebník, hraji na flétnu a na klarinet. Když jsem přišel do prvního ročníku na fakultu, tak jsem si dal na nástěnku inzerát, kdo by chtěl hrát se mnou. Přihlásila se mi dvě děvčata, violoncellistka a houslistka, sehnali jsme ještě klavír, a od té doby spolu hrajeme již 18 let jako kvarteto. Tedy samozřejmě s malými proměnami, děvčata měla výpadky, když byly jejich děti malé. Zrovna dnes máme zkoušku. Ale hrajeme jenom pro sebe. Hráli jsme si vzájemně na svatbách, avšak když jsem se oženil i já jako poslední, naše veřejné účinkování skončilo a dále už si budeme hrát jenom na pohřbech. (úsměv)

Jak jste si zvolil svoje zaměření (ústavní právo a politologie)?

S ústavním právem to bylo jednoduché. Šel jsem na práva hlavně kvůli Ústavě, vždy jsem upřednostňoval veřejné právo, baví mě více, je to ta „pravá věc“, kterou se chci zabývat a která mě naplňuje. Na gymnázium jsem se rozhodoval, kam dál, a volil jsem mezi právy a historií. I když mě tedy napadá spousta jiných oborů, které bych rád studoval, akorát už to v tomto životě nestihnou. Převážil pocit z Ústavy, líbil se mi její text – je takový vznešený, elegantní, úsporný, vyjadřuje vztah jednotlivce k republice.

Poté, co jsem tady studoval asi rok, jsem si uvědomil, že mě ta zátěž úplně neuspokojuje. Studium právnické fakulty nebylo něco, co by mi zabralo celý týden. Proto jsem se rozhodl to zkombinovat ještě s něčím jiným. Kdybych byl býval studoval v Praze, určitě bych si zvolil nějaký exotický obor, velmi mě lákala sinologie nebo orientalistika, což jsou obory, které v Brně v té době nebyly. Z nabídky místních fakult mě nejvíce zaujala právě politologie. To se ukázalo jako moc dobrá volba. Učitelé byli moc fajn, v té době (1999) to byla velmi malá katedra. Na některé předměty nás chodilo jen 20 nebo i méně, což tvořilo ohromný kontrast se studiem právnické fakulty. Tady jsem vyšel z přednášky, na které bylo ještě v těch prvních ročnících 200 lidí a přišel jsem na FSS, kde nás bylo 15 a učitel nás vzal na přednášku ven, protože bylo zrovna hezky... mělo to úplně jinou atmosféru, takovou komornější.

Dnes jsem za to rád, protože se politologie s ústavním právem dobře doplňuje. I proto, že pracuji na NSS, kde jsem ve volebním senátu, takže politologii využiji v praxi.

Už rok jste soudcem Nejvyššího správního soudu, co Vám tato funkce dala a vzala?

Přinesla mi toho opravdu moc. Pro mě je to splnění snu, byl jsem na NSS jako asistent 10 let. Nejsem fotbalista, ale mám rád sportovní příměry – to je jako

kdybyste kopali v přípravce za Spartu 10 let, a najednou dostali šanci jít do A týmu a být tam už napořád. Takže pro mě je to velká pocta a je to práce, kterou jsem vždycky toužil dělat. Když jsem šel na práva, tak jsem si tak představoval, že bych jednou mohl být soudce. Nesměle jsem doufal, že bych mohl být třeba soudce okresního soudu v Budějovicích, když jsem ten Jihočech. Představa, že bych mohl být soudce NSS, je víc, než jsem kdy doufal. Dalo mi to hlavně tu práci – je moc zajímavá, je tam inspirativní kolektiv. Od ledna jsem prošel postupně třemi senáty, teď jsem zakončil ve čtvrtém, kde už budu natrvalo. Můžu říct, že ve všech třech senátech jsem byl spokojený a byl tam kolektiv lidí, kterých si mohu vždycky vážit, se kterými je radost se hádat o právních problémech... a mě prostě baví psát rozsudky.

Vzalo mi to polovinu úvazku tady na fakultě a do určité míry i svobodu. Ale s tím jsem do toho šel. Na NSS máme takovou proceduru, že když je někdo perspektivní, možný budoucí soudce, tak se uspořádá veřejné slyšení před plénem, a já na něm řekl, že představa být soudcem je jako uzavřít manželství – je to něco napořád (v mém případě je to jmenování do roku 2050, což je opravdu napořád), na jednu stranu je to ohromný závazek, který člověka v mnoha ohledech do budoucnosti omezuje, ale přesto stojí za to do toho jít, stejně jako stojí za to jít do manželství. Když víte, že tahle žena a tahle práce je ta pravá, tak proč do toho nejít. Proč si do budoucna nezavířít všechny ty možné ostatní cesty.

Jak může NSS ovlivnit výsledky voleb?

No jednoduše tím, že je zruší. Ne, to je moc zjednodušující. My máme na soudě takové přirovnání – Vojtěch Šimíček říká, že zrušení voleb je zbraň hromadného ničení, že je to něco, co se skoro nemá použít, pouze velmi zřídka, ale je dobré, když ostatní vědí, že tady ta možnost je, protože hlavní funkci volebního soudnictví je, že ti ostatní volební aktéři – Státní volební komise, okrskové volební komise, registrační úřady, ale i jednotliví kandidáti – vědí, že když udělají nějakou protizákonnost, nějaký faul, tak je tady někde daleko v Brně ten soud, který to kvůli tomu faulu zruší. A že to tedy není hra, kde jde hlavně o to dostat míč do branky, i kdybych měl zfaulovat všechny protihráče. Takže hlavní funkcí volebního soudnictví je ta civilizující.

Lze být jako soudce při hodnocení skutečně absolutně nestranný, nezávislý? Jak jako soudce pracujete se svým osobním názorem?

To je něco, co se do té úvahy prostě nesmí vůbec dostat. Věřím tomu, že jsme všichni natolik vrostlí do funkce, že víme, že tohle je přesně to, na co si musíme dávat pozor. Pravdou je, že občas si to člověk uvědomí více než jindy, ale to si to uvědomí spíše v té podobě, že teď musíme být ta slepá

spravedlnost, teď musíme zapomenout, že tenhle člověk, co před námi stojí, se nám ale vůbec nelíbí, nebo že tahle strana by pro mě nebyla.

Jak často řeší NSS volební kauzy?

Jen v období voleb. NSS má v oblasti voleb dvě kompetence. Přezkum ve věcech seznamů voličů dělají krajské soudy. NSS řeší registrační řízení ve vztahu k volbám prezidenta republiky a do Evropského parlamentu, což je zřídka záležitost. Hlavní náplní činnosti volebního senátu je tedy posuzování neplatnosti voleb, a to volby prezidenta, do obou komor Parlamentu a do Evropského parlamentu. Vše probíhá během 30 dnů od voleb, na podání návrhu je lhůta 10 dní, a poté má NSS 20 dnů na vydání rozhodnutí.

Volební senát je pro soudce jakýmsi přídavkem ke členství v "normálním" senátu. Obvykle vychází za jedny volby zhruba 3 případy na soudce. Extrém byl v roce 2006, kdy to vycházelo cca 10 návrhů na soudce, což byla docela výzva je všechny rozhodnout během těch 20 dní.

Foto: archiv Pavla Molka

Nezvyklé a překvapivé prezidentské volby v USA

Roman Šafář

Letošní volby nejmocnější osoby světa byly plné překvapení a mnoha zvratů. Tím největším zvratem bylo nezvolení demokratické kandidátky Hillary Clinton, která navzdory očekávání průzkumů veřejného mínění nedosáhla na prvenství v tomto dlouho trvajícím a do poslední chvíle napínavém souboji.

Hillary Clinton mohla být první ženou, která by se zároveň stala nejmocnější (avšak ne nutně nejvlivnější) ženou na světě. Jejím zvolením mohla zároveň znovuožít tradice rodiny Clintonů, která by pokračovala po šestnáctileté přestávce, kdy vypršelo druhé funkční období jejího manžela Williama Jeffersona Clintona, známějšího pod jménem Bill.

Nic z toho se však nestalo, protože se v noci z osmého na devátého listopadu stalo překvapení. Celý svět obléta zpráva o volebním vítězství newyorského miliardáře Donalda Trumpa. Tento pro mnohé kontroverzní muž se stal 45. prezidentem Spojených států amerických, přičemž před jeho formálním ustavením proběhnou ještě tři důležité akty. Prvním bude jeho formální zvolení Sborem volitelů, které se uskuteční 19. prosince. Oficiální vyhlášení výsledků voleb proběhne 5. ledna 2017 a posledním, pro Donalda Trumpa nejdůležitějším formálně-faktickým krokem, bude jeho inaugurace, která je naplánována na 20. ledna 2017.

Dosavadní výsledky voleb tedy ještě nelze prohlásit za oficiální a konečné. Jak ovšem velí americká tradice, kdy neúspěšný kandidát telefonicky a poté i osobně pogratičuje vítězi, čímž uzná svou porážku, nic nebude bránit tomu, aby od druhé poloviny ledna v Bílém domě zasedl úspěšný republikánský kandidát. Za upozornění též stojí, že na základě Ústavy USA nejsou volitelé vázáni výsledkem voleb. Mohou tedy hlasovat pro kandidáta protistrany. Tato situace ovšem v praxi nikdy nenastala.

Méně je někdy více...nebo vše

Jedním z paradoxů, které v historii amerických prezidentských voleb nemá téměř obdoby, bylo porovnání absolutního počtu hlasů s počty volitelů získaných v jednotlivých státech americké Unie. Republikánský kandidát Trump totiž získal „pouhých“ 61 917 320, tedy 46, 7 % hlasů, zatímco demokratka Hillary Clinton obdržela 63 515 588, což odpovídalo 47, 9 % hlasů.

Navzdory absolutním ziskům hlasů zvítězil miliardář Trump, kterého v polovině prosince zvolí 290 volitelů, zatímco pro demokratickou kandidátku bude hlasovat 232 volitelů. Absolutní čísla nejsou ani tak důležitá, zajímavější je zamyslet se nad tímto (zdánlivým) paradoxem. Tento fakt je totiž způsoben velikostí (především co do počtu obyvatel) Spojených států amerických.

Již před samotnou volbou amerického prezidenta je předem znám počet volitelů, kteří jsou stanoveni pro daný stát americké Unie. Kandidát, který získá prostou většinu hlasů v daném americkém státu, zpravidla získá všechny volitele tohoto státu.

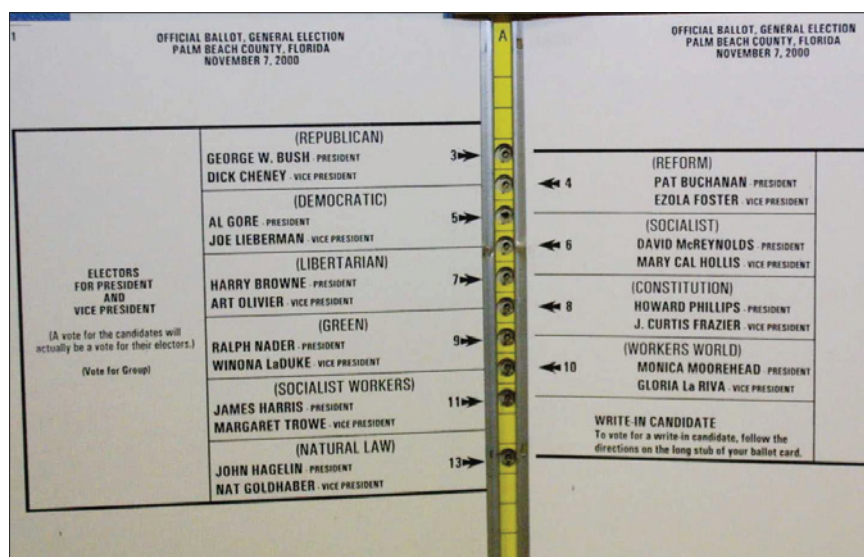
Existují výjimky, kdy státy Maine a Nebraska jsou rozděleny do dvou, resp. tří volebních obvodů. Následkem toho je možné, aby část volitelů získal republikánský kandidát a část kandidát Demokratické strany, popř. strany Libertariánské a dalších marginálnějších politických uskupení.

Většinově ale platí, že kandidát, který obdržel největší počet hlasů v daném státu, získá rovněž všechny volitele určené pro tento stát. Na základě toho je tedy možné pochopit na první pohled vypadající paradox při porovnání absolutního počtu hlasů (počítaných za celé USA) a počtu získaných volitelů.

Jako listek listku

Jak jsme již výše zmiňovali, tento jev jsme mohli v historii konání amerických nepřímých prezidentských voleb zaznamenat již čtyřikrát. Kromě letošních voleb se stejným těsným „menšinovým“ výsledkem zvítězil v roce 2000 George Washington Bush (George Bush ml.), který se ujal úřadu prezidenta USA na úkor Alberta Arnolda Gora ml. (známějšího pod jménem Al Gore). Rozhodující byl výsledek na Floridě, kde těsně zvítězil celkový vítěz George Bush ml.

Al Gore tamní výsledek dokonce napadl u Nejvyššího soudu státu Florida, přičemž argumentoval zmatečnou podobou hlasovacího listku (někteří voliči, kteří chtěli hlasovat pro Al Gora, měli prý kvůli

neprehlednosti umístění dírek na hlasovacím lístku odevzdat hlas pro republikánského kandidáta). Nejvyšší soud však hlasy přepočítal a potvrdil výsledek, který byl vyhlášený po volbách.

Pro poslední dva případy, kdy mohli být Američané svědky vládnutí prezidenta s „menšinovou“ podporou, musíme hlouběji do historie, konkrétně do let 1876 a 1888. V prvním případě se 19. prezidentem USA stal Rutherford B. Hayes, o 12 let později pak v pořadí 23. prezidentem byl Benjamin Harrison. V posledních dvou zmíněných případech je však nutné přihlédnout i k dalším jevům, jako jsou nevšeobecnost volebního práva či nižší počet států tvořících USA.

Paradox, který není paradoxem

Zdánlivý paradox tedy ve skutečnosti paradoxem není. Z toho je možné dovodit obecnější závěr, a tedy že je nutné sledovat, jak se věci skutečně mají, než si utvoříme nějaký názor (např. zde kandidát s menším počtem získaných hlasů celkově zvítězil). V případě

letošních, v mnoha ohledech zajímavých amerických prezidentských voleb je možné konstatovat, že neméně zajímavé měsíce a roky čekají jak Američany, tak zbytek světa. Nechme se překvapit, s čím v pořadí již 45. prezident USA přijde.

Foto: Anthony (user of Wikipedia). Official ballot for the 2000 United States Presidential election, November 7, 2000, from Palm Beach County, Florida.

- [1] Historical Presidential Elections. 270towin [online]. © 2004 – 2016 [vid. 22. 11. 2016]. Dostupné z: <http://www.270towin.com/historical-presidential-elections/>
- [2] Election 2016. CNN [online]. © 2016 [vid. 22. 11. 2016]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/election>
- [3] The Constitution of the United States [online]. 2016 [vid. 22. 11. 2016]. Dostupné z: <http://constitutionus.com/#als3c4>
- [4] BUMP, Philip. Al Gore's fight in 2000 was very different from the way Trump is undermining the process now. *The Washington Post* [online]. 20. 10. 2016 [vid. 22. 11. 2016]. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2016/10/20/al-gores-fight-in-2000-was-very-different-than-the-way-trump-is-undermining-the-process-now/>

Jak se rodí soudci v zemi neomezených možností

Kateřina Gabrhelíková

Jak jistě všichni víme, USA žije v naprosto odlišném právním světě, než jaký známe v našich končinách. V tomto článku bych se ráda zamyslela nad problematikou výběru soudců a jednotlivými metodami, které se k jejich výběru používají.

Obecně můžeme říci, že nám systematika výběru soudců, navzdory své více než dvě sta let staré tradici, může připadat poněkud paradoxní. Zejména pak ve srovnání se systémem praktikovaným u nás. Na úvod je nutné poznamenat, že systém, jakým jsou soudci vybíráni, se liší nejen v rámci jednotlivých států USA, nýbrž také mezi jednotlivými instancemi. Dle amerického politologa Jamese Q. Wilsona se můžeme setkat v zásadě s pěti metodami výběru soudců. Buď mohou být jmenováni guvernérem či zákonodárným sborem, voleni občany ve stranických či nestraničských volbách, nebo mohou být vybráni v rámci tzv. „Missouri plánu“. Ve všech případech bývá funkční období časově omezené. Soudce však může být obvykle zvolen či jmenován ve více po sobě jdoucích obdobích.

Výhody a nevýhody jmenování soudců guvernérem nebo zákonodárným sborem

Metoda jmenování soudců guvernérem nebo zákonodárným sborem má řadu zcela nespochybnitelných výhod, zejména, co se týče časové náročnosti a finančních nákladů, které jsou při tomto výběru soudců skutečně minimální. Často však vyvstávají pochybnosti ohledně nestrannosti takto zvolených soudců. V situaci, kdy výběr soudců závisí na pár osobách s vlastními politickými zájmy, je to docela logické, neboť v tomto systému se vysloveně nabízí výběr soudců zastávajících obdobné názory a postoje jako ti, na kterých jejich volba závisí.

Missouri plán

Volba soudců v rámci *Missouri plánu* spočívá ve výběru kandidáta nominační komisí, ta jej pak postoupí guvernérovi ke jmenování. Po určité době tito soudci opět stanou před nominační komisí, která jejich výkon funkce zhodnotí a následně doporučí soudce ponechat nebo odvolat. Tento systém je poměrně časově i finančně náročný, přičemž praxe ukázala, že soudci obvykle zůstávají po přezkumu ve svých funkcích. Je tedy otázkou, nakolik je přezkum důsledný. Přesto lze říci, že díky výběru soudců nezávislou komisí jsou, ve srovnání s ostatními systémy, nejčastěji zvoleni kvalifikovaní, nezávislí a nestranní kandidáti.

Straničké volby

Systém, kdy jsou soudci voleni občany ve stranických volbách, je, z mého pohledu, skutečně dosti pochybným institutem. Každý z kandidátů je v tomhle systému zaštitěn politickou stranou, za jejíž názory se staví. Tento systém vede ke zpolitizování soudní sféry, přičemž voliči se často rozhodují na základě velmi nákladných kampaní. Kampaní dotovaných právě stranami, které jednotlivé soudce podporují. V kombinaci s omezeným časovým mandátem soudců tlačí na soudce, aby se po dobu svého mandátu drželi ideologie strany, v jejímž područí byli zvoleni. V opačném případě by mohli upadnout v nemilost této strany a jejich voličů, čímž by se závratně snížily jejich šance k dalšímu zvolení.

Nestraničké volby: Víme, co stojí v pozadí?

Metoda volby soudců občany v nestraničských volbách je velmi specifická svými důsledky. Soudci v takových volbách nejsou podporováni politickými stranami. Často však bývají jejich kampaně financovány různými zájmovými sdruženími. Ta mnohdy pořádají tiskové konference, v jejichž rámci nechávají vybrané

kandidáty proklamovat svá stanoviska. Velkým problémem tohoto systému je neinformovanost voličů, kteří často nemají zájem zjišťovat si informace o kandidátech a jejich kvalifikaci na danou funkci. To ostatně známe i z vlastních zkušeností s přímými volbami.

Občané tedy volí často zcela neinformovaně nebo na základě zkreslených a neucelených informací. Soudci také často staví své kampaně na populistických názorech a kladné body sbírají například veřejným odmítáním adopce dětí homosexuálními páry či obdobnými palčivými tématy. Statisticky daleko častěji vítězí soudci, kteří jsou méně kvalifikováni, nad ostatními, daleko kvalifikovanějšími kandidáty, díky příjmení znějícímu „vice anglosasky“. Tato metoda výběru

soudců také, v kombinaci s omezeným časovým mandátem soudců, vyvíjí na jednotlivé soudce velký tlak. Soudci se pak často snaží rozhodovat tak, aby vyhověli názorové většině a osvědčili se jako „lidoví“.

O co opravdu jde při výběru soudců?

Z uvedeného popisu možných metod výběru soudců je patrné, že výběr soudců v USA je velmi rozmanitý a různorodý. Zoufale často se však nabízí otázka, do jaké míry jde při výběru soudců o jejich kvalifikaci, nezávislost či nestrannost, a nakolik jde spíše o libivá hesla, zářivé úsměvy, přátelské vazby a pompézní kampaně, zahalené pod libivou roušku „spravedlnosti“.

Foto: Ted Eytan: SCOTUS ACA 2015, CC-BY-2.0.

Anticena Sexistické prasátečko zná své letošní vítěze

Martina Ivanová

Nevládní organizace **Nesehnutí** pořádala **osmý ročník ankety, která se snaží upozornit na dopady sexistické reklamy ve společnosti. Letošními vítězi jsou BUD-DY's a Pokorný knives.**

Sexistické prasátečko se snaží bojovat za ženská práva v českém reklamním prostoru. Ne všichni se však k anketě staví kladně. Na sociálních sítích se vyjadřuje mnoho odpůrců, kteří často podobný typ reklamy naopak vyzdvihují a anketu považují za zbytečnou.

Sexismus v reklamě a jak ho poznat

Nominovat soutěžící může kdokoliv zasláním svého tipu v průběhu celého roku. Pokud anketa byla pro aktuální rok již vyhlášena, budou nominováni zařazení do dalšího ročníku.

Nesehnutí vydalo soupis osmerna znaků, podle kterých se dá určit, že se jedná o sexistickou reklamu. Jedná se například o stereotypizaci genderu, zobrazování člověka jako věci, marketingu postaveného na hesle „sex sells“ (*sex prodává - pozn. red.*), bez spojitosti s produktem a tak dále. Pokud nominovaná reklama alespoň jeden ze znaků splňuje, organizátoři ji zařadí do ankety.

Rozhoduje veřejnost i odborná porota

Výsledky se tradičně vyhláší ve dvou kategoriích. V jedné hlasuje veřejnost, ve druhé odborná porota. Odborná porota se skládá z osobností české a slovenské akademické obce, z oborů gender, media, žurnalistika, sociologie, film a právo.

Vítězem podle hlasování veřejnosti je hudební klub BUDDY's. Reklama zobrazuje vedle sebe dvě cenzurované lahve a obličej mladé ženy potřísněný blize nespécifikovanou bílou tekutinou. To je doplněné o nápis „Není spritz jako spritz“, který láká na akci nesoucí název „Spritz weekend“. Reklama je označena za pornografické zobrazení ženy, které ženu ponižuje a nesouvisí s produktem. Navíc údajně reklama podporuje vnímání žen jako pasivních objektů mužské touhy. Právě nedůstojnost, jakou reklama nese, a využití principu „sex sells“ pravděpodobně získaly pro reklamu první místo v anketě.

Odborná porota vítězem zvolila reklamu firmy Pokorný knives. Na fotografii je nahá žena zobrazená zepředu, na sobě má černé punčochy a podprsenku. Modelka sedí na zemi a levou rukou se opírá o zem. Má roztažené nohy a pravou rukou do země před sebe zapichuje nůž, který tak cenzuruje její rozkrok. Kousek od špičky nože leží syrový kus masa.

Odborná porota kritizuje především dojem, že kompozice staví ženu na stejnou úroveň jako kus masa. Dále konstatuje využití nahé ženy v reklamě bez souvislosti s produktem, a o to horší, že se centrálně zaměřuje na její intimní oblasti, ne na ženu jako celek.

Na první pohled reklama působí nestandardně vulgárně. Kritici soutěže na sociální síti Facebook ale konstatují, že nešlo o veřejnou reklamu, ale pouze o fotku určenou pro komunitu nožníků. Nicméně nepopírají, že šlo o server veřejný. Zůstává otázkou, zdali to reklamu nějakým způsobem může obhajovat. Veřejnost tuto reklamu ocenila druhým místem.

Za zmínku dále stojí reklama vytvořená pro šumperský rockový festival Džemfest. Ta v obou kategoriích shodně obdržela třetí místo. Plakátu dominuje mladá žena v pokročilém stadiu těhotenství. Ačkoli by se samotná fotka dala označit za decentní akt, celkový dojem shazuje nápis, který ji doplňuje. „Zlobila? Ne ne. Jen se na Džemfestu dobře bavila,“ stojí na plakátu. Souvislost se samotnou akcí je přinejmenším spekulativní.

Pisoáry lákají k návštěvě Cabaret Darling

Druhé místo u odborné poroty a šesté podle hlasování veřejnosti získala reklama pro Cabaret Darling. Reklama je umístěna uvnitř pisoáru. Je na ní zobrazena tvář ženy s otevřenými ústy. Obdobná reklama se v minulém ročníku stala absolutním vítězem, když se umístila na prvním místě v obou kategoriích. Jednalo se také o reklamu Cabaret Darling, rovněž umístěnou na vnitřní stěně pisoáru. Na rozdíl od letošního kandidáta na anticenu ale zobrazovala ženské genitálie, což působilo ještě vulgárněji. Spekulace o tom, proč je reklama do soutěže zařazena, vzhledem k tomu, že ženské tělo je zde skutečně „nabízeným produktem“ a nejde o pouhé marketingové využití nahoty, organizátoři objasňovali poukázáním na obzvlášť

dehonestující provedení, kdy muži ve výsledku na výše zmíněné části ženského těla močí.

Nabízí se otázka, zda by podobné reklamy nezasloužily zevrubnější právní analýzu. Vždyť i v Listině základních práv a svobod je zaneseno, že „Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost“. Je močení na ženský obličej nebo genitálie důstojné? Pro porovnání různé země staví mimo právo i jiné praktiky, a nemluví výhradně o eroticky motivovaných aktivitách. Před více než třiceti lety například německý správní soud zavrhl takzvanou *peep show*, což byla v podstatě jen obměna klasického striptýzu. Rozdíl spočíval v tom, že při striptýzu žena nebyla v sále, ale na pódiu, na které bylo vidět z několika málo oddělených kabin, a klienti platili omezený čas výhledu. Dle německého správního soudu se tanečnice stávala pouhým objektem diváka. Rozdíl v nedůstojnosti veřejného tancování za úplaty a využívání částí ženského těla k propagaci, často ne příliš souvisejících produktů, považují přinejmenším za spekulativní.

Koláž:

- [1] Vítězná fotografie Anticeny Sexistické prasátečko, Džemfest, dostupné z: <https://prasatecko.cz/dzemfest/?iframe=1>
- [2] Vítězná fotografie Anticeny Sexistické prasátečko, Cabaret Darling dostupné z: <https://prasatecko.cz/cabaret-darling-2/?iframe=1>
- [3] Vítězná fotografie Anticeny Sexistické prasátečko, Buddy's, dostupné z: <https://prasatecko.cz/buddys/?iframe=1>
- [4] Vítězná fotografie Anticeny Sexistické prasátečko, Pokorný Knives dostupné z: <https://prasatecko.cz/pokorny-knives/?iframe=1>

Kauza Boehmermann: satira na prezidenta vs. právo na svobodu projevu

Anna Katerina Vintrová

Rýmem „Sackdoof, feige und verklemmt, ist Erdogan der Präsident“ začíná báseň Jana Boehmermanna, která zesměšňuje tureckého prezidenta Erdogana. Boehmermann přednesl tuto satirickou báseň o dvaceti čtyřech verších ve své show Neo Magazin Royale ve vysílání ZDF dne 31. března 2016. Jedna krátká báseň stačila k trestnímu stíhání Boehmermanna i civilnímu soudnímu řízení. Kauza Boehmermann vyvolala v Německu rozsáhlé diskuze a vlnu nevole ze strany občanů i veřejně známých osobností.

Celému případu Boehmermann předchází kauza „Erdowie, Erdowo, Erdogan“. Právě tento název nese satirická píseň, také zesměšňující tureckého prezidenta, kterou odvysílala veřejnoprávní televize SRN 17. března letošního roku. Píseň poukazuje především na porušování svobody projevu ze strany prezidenta Erdogana, konkrétně o hojném využívání paragrafu o urážce hlavy státu.[1]

Boehmermann poté ve svém pořadu pokračuje v zesměšňování Erdogana. Rozdíl je v tom, že se snaží nalézt hranici pro svobodu projevu. Jeho motivem k tomuto jednání bylo upozornit na omezování práva na svobodu tisku, projevu a umění, které je zakotveno v článku 5 GG (německé ústavy). Boehmermann nazývá Erdogana ve své básni (korektně řečeno), homosexuálem. Dále mimo jiné tvrdí, že Erdogan páchá násilí na ženách, utiskuje menšiny a má zálibu v pohlavním styku s ovci nebo v dětské pornografii.[2]

Den po odvysílání dílu Neo Magazin Royale ze dne 31. března 2016 smazala německá televizní stanice ZDF záznam ze své videotéky i ze serveru youtube.

Schmähkritik

Klíčovým pojmem celé kauzy je tzv. *Schmähkritik*. Jedná se o urážející kritiku, kdy jedna osoba uráží druhou, přičemž se nejedná o kritiku konstruktivní. Tento pojem byl zaveden Spolkovým ústavním soudem. Schmähkritik slouží k určení hranic mezi svobodou projevu osoby jedné a právem na ochranu osobnosti osoby druhé.

Zahájení trestního řízení

Jedenáctého dubna podal Erdogan žádost o zahájení trestního stíhání Jana Boehmermanna podle § 103 StGB (německého trestního zákoníku), který zakotvuje skutkovou podstatu trestného činu urážky cizí hlavy státu. K trestnímu stíhání podle tohoto ustanovení je potřeba souhlasu Bundesregierung, tedy vlády. Státní zástupce toto zmocnění obdržel dne 15. dubna 2016. S trestním stíháním souhlasil např. ministr spravedlnosti, ministr vnitra či kancléřka Merkelová. Ta v oznámení téhož dne mimo jiné oznámila, že ustanovení § 104a StGB, který zakotvuje nutnost souhlasu vlády k trestnímu stíhání, by měl být do roku 2018 zrušen, neboť „v právním státě není věcí vlády, nýbrž státního zastupitelství a soudů zvažovat zásah do osobních práv poškozeného ve vztahu ke svobodě tisku a umění.“

Nicméně udělení souhlasu státnímu zástupci se stíháním Jana Boehmermanna nezůstalo bez odezvy. Objevily se názory a kritika, že kancléřka Merkelová a ostatní rozhodli populisticky se snahou udržet dobré vztahy s Tureckem jako klíčovým partnerem v rámci uprchlické krize.[3]

V případě odsouzení by Boehmermannovi hrozil v nejhorším případě trest odnětí svobody v délce trvání tří let.

Obrat v kauze

Na začátku října však Státní zastupitelství v Mainz zastavilo své vyšetřování s tím, že protiprávní jednání nebylo s nezbytnou jistotou prokázáno. Podle státního zastupitelství se jednalo v konkrétním případě pouze o satiru a znázornění lidských slabín. Nejednalo se přitom o vážné ponižení osoby. Zároveň však státní zástupce poznamenal, že Boehmermannova báseň by měla sloužit jako příklad překročení svobody projevu. Erdogan

se s tímto rozhodnutím nesmířil a prostřednictvím svého právního zástupce podal stížnost proti zastavení trestního stíhání. Ta byla v polovině měsíce října odmítnuta generálním státním zastupitelstvím v Koblenz jako nedůvodná.

Boehmermann ještě ale šampaňské otevírat nemůže. Civilní řízení v této věci neskončilo, v listopadu se konalo jednání a konečný rozsudek padne nejdříve po Novém roce.

Foto: Turecká cenzura; Alan Cleaver, flickr.com

- [1] Než nastoupil Erdogan do úřadu, byl § 299 tureckého trestního zákoníku Erdoganovými předchůdci jen velmi zřídka využíván. Za dobu Erdoganova vládnutí, od roku 2014, se turecké soudy zabývaly již téměř 2000 žalobami.
- [2] V článku je použit publikovatelný překlad. Německý originál obsahuje vulgarismy.
- [3] Právě březnu letošního roku byla totiž podepsána dohoda mezi EU a Tureckem týkající se uprchlíků a nelegálních migrantů mířících do Evropy.

Řádně volit má smysl

Roman Šafář

Jistě už jsme všichni ve svém životě slyšeli větu „Každý hlas se počítá“. Ačkoli se tato věta může jevit jako pouze bezobsažná fráze, není tomu tak. Rozhodně ne při volbách do dolní komory českého Parlamentu.

Hlasujeme platně, aneb o čem to celé je

Institut republikového mandátového čísla (RMČ), který upravuje ustanovení § 48 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, může volební výsledky poměrně dost ovlivnit. Pro RMČ je důležité, kolik *platných* hlasů bylo v celé České republice odevzdáno. Není tedy důležité, jaký byl celkový počet odevzdaných hlasů ve všech volebních krajích (terminus technicus; jde o volební obvod, ale zákonodárce používá ve výše zmíněném zákonu volební kraj), ani jaký je absolutní počet obyvatel, kteří mohou vykonávat své aktivní volební právo.

V praxi to znamená, že aby mohl náš hlas skutečně podpořit námi preferovaný politický subjekt a jeho kandidáty, je nutné, abychom hlasovací lístek označili tak, jak označen být má. To znamená, že svým hlasem v parlamentních volbách můžeme podpořit pouze jednu kandidátní listinu, na níž můžeme (avšak nemusíme) označit maximálně čtyři kandidáty, které preferujeme.

Po uzavření volebních místností okrskové volební komise sečtou všechny hlasy a vyčlení z nich ty neplatné. Z toho vyplývá, že je systém založený i na důvěře v členy jednotlivých okrskových komisí, kteří musejí znát pravidla, které stanoví výše zmíněný volební zákon. Poté se celkový počet odevzdaných *platných* hlasů oznámí Českému statistickému úřadu, který tento počet vydělí počtem přidělovaných mandátů (tedy 200). Výsledek dělení je právě RMČ. To nám určí, kolik hlasů bylo minimálně zapotřebí, aby politický subjekt získal alespoň jeden mandát.

Opět si to představme konkrétně. Ve fiktivních parlamentních volbách bylo v České republice odevzdáno 6 milionů hlasů. RMČ tedy bude 30 tisíc (6 milionů děleno dvě stě se rovná 30 tisíc). Když pokračujeme dál, vezmeme si např. jižní Čechy a jižní Moravu (odhlédneme od celkového počtu oprávněných voličů v obou krajích), jako dva volební kraje, na nichž ukáží důležitost odevzdání co největšího počtu platných hlasů. V jižních Čechách se voličům k volbám příliš nechtělo (a když už, byla zde patrná nadprůměrná míra nepozornosti při hlasování) a bylo zde odevzdáno pouze

270 tisíc platných hlasů, zatímco na jižní Moravě byli voliči svědomitější a do volebních urn vhodili 660 tisíc platných hlasů. Po vydělení obou hodnot RMČ nám vyjde, že voliči v jižních Čechách rozhodovali o 9 poslaneckých mandátech, zatímco v Jihomoravském kraji o 22 poslaneckých křeslech.

Obecněji řečeno, o složení dolní komory Parlamentu České republiky rozhodnou spíše voliči ve větších krajích, když však jejich spoluobčané přijdou k volbám a vhodí do volebních urn platně označený hlasovací lístek vložený do k tomu stanovené obálky. Zároveň, a to je podle mě největší přínos RMČ, občané vykonávající svědomitě jedno ze svých ústavně zakotvených práv, tedy práva volit své zástupce, skutečně rozhodují o složení dolní komory českého Parlamentu.

S notnou dávkou představivosti je však dokonce na základě tohoto pravidla možné tvrdit, že by voliči v malém Libereckém kraji rozhodovali o podobném počtu mandátů jako voliči ve Středočeském kraji. Podmínkou této až fantazijní situace by bylo,

že by v Libereckém kraji musel přijít téměř 100% počet voličů, kteří by museli v tomtéž vysokém počtu vhodit platný hlas, zatímco ve středních Čechách by voliči museli být k volbám naprosto apatičtí, takže by většina nepřišla do volebních místností vůbec, anebo když už ano, museli by hlasovat neplatně. Takto popsaná situace však nemá s realitou (alespoň tou dosavadní) nic společného.

Americké „unijní mandátové číslo“

Výše zmíněné o republikovém mandátovém číslu, které se v České republice používá k co nejvěrnější reflexi zájmu voličů volit v jednotlivých volebních obvodech, by se s trochou fantazie dalo využít i pro určení počtu volitelů v jednotlivých státech americké Unie.

V současné době se američtí voliči, aby mohli vykonat své aktivní volební právo, musejí registrovat. Debatu o registračním principu ponechám v tomto článku netknout. Pro účely tohoto článku je důležité vědět, jak se v současné době určí počet volitelů pro jednotlivé státy USA. Děje se tak na základě počtu obyvatel, kteří v daném státu žijí. Tyto údaje se získávají pravidelným sčítáním lidu. Snahou amerického zákonodárce tedy (zjevně) bylo a je, aby byl absolutní počet obyvatel v daném americkém státu reprezentován na Sjezdu volitelů takovým počtem volitelů, který bude poměrný k počtu volitelů většího či menšího státu.

Uveďme toto obecné pravidlo na konkrétním příkladu. Počet obyvatel ve státu Kentucky se pohybuje kolem 4, 4 milionů obyvatel, zatímco ve státu Texas kolem 27, 5 milionů obyvatel. To znamená, že obyvatelé Kentucky jsou na Sjezdu volitelů reprezentováni 8 voliteli, zatímco v Texasu úspěšný kandidát získá podporu 38 volitelů.

Jistě by za zmínku stál též proces přepočítávání počtu volitelů na základě demografických změn (především stěhování Američanů z jednoho státu do jiného), avšak ani toto není předmětem tohoto článku.

Klíčovou otázkou, kterou je nutné si při těchto úvahách položit, je, zdali je stanovení počtu volitelů před samotným hlasováním správné či nikoli, resp. nakolik je reflektována aktivita registrovaných voličů v jednotlivých státech USA. Dle mého názoru by bylo mnohem efektivnější, kdyby byl počet volitelů stanoven na základě buďto počtu registrovaných voličů v daném státu, nebo (lépe) na základě počtu odevzdaných platných hlasů. První ze zmiňovaných návrhů by byl „kompromisem“ mezi stávajícím systémem a mým druhým návrhem. Protiargumentem proti mým návrhům by mohla být otázka diskriminace (z pohledu občanů, kteří se z nejrůznějších důvodů nezaregistrovali). Mou odpovědí by v tomto případě bylo, že se o diskriminaci nejedná, protože účelem obou návrhů je zohlednit vůli pouze těch občanů, kteří participují a snaží se tak ovlivnit budoucnost, v níž žijí. U druhého návrhu by pak bylo nutné dodat, že se zohledňují voliči, kteří projevují svou vůli (zcela) vážně, tedy že do volební urny vhodí platně označený hlasovací lístek.

Kdyby byl uplatněn jeden z výše zmíněných návrhů, předešlo by se situacím, kdy by celkově zvítězil prezidentský kandidát, který získal absolutně méně hlasů než jeho konkurent. Nenastaly by tedy situace, o nichž píše v článku o amerických prezidentských volbách.

Rád bych podotkl, že se jedná o pouhé zamyšlení nad efektivitou a zefektivněním systému prezidentských voleb v USA. Jsem si vědom faktů, že se jedná o jiný typ voleb, že se americký prezident ve většině států volí na základě většinového systému, že vítěz v daném státu musí obdržet relativní většinu hlasů, ale také že se jedná o nepoměrně větší státní celek, jehož charakter je ne-unitární a tak dále. Navzdory těmto nepopíratelným faktům mi myšlenka posílení demokracie prostřednictvím (lepší) reflexe aktivních voličů v jednotlivých amerických státech není cizí.

Poctivý volič = poctivější výsledky hlasování

Z výše uvedeného je tedy možné vyzdvihnout několik závěrečných tezí. Důležitost voleb v parlamentní demokracii je nepopíratelná. Přejde mi naprosto v pořádku, že o složení zastupitelského orgánu, v tomto případě Poslanecké sněmovny PČR, rozhodují občané, kteří nad českým demokratickým právním státem „nezlomili hůl“ a naplňují jeden z podstatných rysů demokratického systému. Institut RMČ, alespoň dle mého názoru, velmi dobře reflektuje zájem voličů v jednotlivých volebních krajích. Na základě tohoto zájmu se pak zpětně dopočítá, o kolika mandátech vlastně voliči v daném volebním kraji rozhodovali.

Tímto modelem by se, myslím si, dal vyřešit problém, se kterým jsme se měli možnost již několikrát setkat. Tento problém se netýká České republiky, nýbrž USA a nedávno konaných prezidentských voleb. Zároveň by se, pracovním nazvaným, „unijním volitelským číslem“ neurčoval počet mandátů, ale volitelů v jednotlivých státech americké Unie. Po aplikaci RMČ v amerických podmínkách bychom se podle mého názoru již nesetkali s prapodivným výsledkem, který by určil, že vítězem se stal kandidát s menším počtem přidělených hlasů.

Foto: Ballot Box; Pixabay.com CC0 Public Domain

Zdroje:

- [1] FILIP, Jan. Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty, ústavní základy ČR. Dotisk 4. vyd. 2003 (Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk). Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-904083-8-8.
- [2] Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [3] Population in Kentucky 2016 [online]. 2016 [vid. 24. 11. 2016]. Dostupné z: <http://population2016.com/population-of-kentucky-in-2016.html>
- [4] Population in Texas 2016 [online]. 2016 [vid. 24. 11. 2016]. Dostupné z: <http://population2016.com/population-of-texas-in-2016.html>

Volný pohyb osob v Británii nechceme – aneb sbohem a šáteček Evropské unii

Anna Katerina Vintrová

V posledních měsících odborná i laická veřejnost diskutuje o Brexitu, tedy případném vystoupení Spojeného království z Evropské unie. Nikdo ovšem přesně netuší, jak bude postup vystupování z této jedinečné nadnárodní organizace prakticky probíhat. Nikdo také s jistotou nemůže předpovědět, jak budou jednání mezi EU a Spojeným královstvím vypadat a s jakým výsledkem skončí. Tento článek se zaměřuje na proces vystoupení členského státu z EU s praktickými dopady na občanství EU a svobodu pohybu a pobytu.

Situace před zahájením řízení o vystoupení

Každý členský stát Evropské unie se může dle čl. 50 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“) rozhodnout, že vystoupí z EU. Toto rozhodnutí však musí být v souladu s národními ústavními předpisy. Například v německé ústavě chybí výslovné ustanovení o možnosti vystoupení z EU. Česká ústava také neobsahuje klauzuli umožňující vystoupení z EU, avšak čl. 10a Ústavy nepřímo vylučuje možnost rozhodnutí o vystoupení v celostátním referendu, jak to bylo v případě Spojeného království. Český parlament by musel přijmout úplně nový zákon.

Spojené království nemá psanou ústavu, tudíž britská ústava klauzuli o možnosti vystoupení z EU taktéž neobsahuje. Stručnost článku 50 SEU a absence klauzule o vystoupení v národních právních rádech může vyvolat spory. To tak v případě Spojeného království nastalo, když Gina Miller podala žalobu proti vládě. Podle Tomáška je rozhodnutí britského parlamentu o vystoupení z EU nezbytným. Nadto musí Parlament zrušit zákon o vstupu Británie do Evropského společenství z roku 1972.

Zahájení a průběh řízení o vystoupení

Dle odst. 2 zmíněného čl. 50 SEU musí členský stát oznámit svůj záměr Evropské radě. Do tohoto okamžiku není záměr vystoupit z EU platný, ani nevyvolává žádné právní účinky. Až okamžikem oznámení Evropské radě mohou začít vyjednávání o vystoupení členského státu a o budoucích vztazích mezi vystupujícím státem k EU. Vystupující členský stát navíc nepotřebuje souhlas ostatních států EU, jak je to v případě přistoupení k Evropské unii.

Po oznámení počíná běžet dvouletá lhůta k vyjednání dohody obsahující podmínky vystoupení včetně ustanovení o budoucích vztazích mezi vystupujícím členským státem a Unii. Členský stát přestává být členem Unie okamžikem účinnosti této dohody, nebo marným uplynutím dvouleté lhůty. Dvouletá lhůta pro vyjednávání může být se souhlasem Evropské rady prodloužena; v tomto případě se musí Evropská rada vyslovit jednomyslně po dohodě s vystupujícím členským státem.

Dohoda o vystoupení je konečná. Vystoupí-li členský stát z EU, resp. využije-li své právo jednostranně vystoupit, musí počítat s tím, že výsledná dohoda

je pro všechny strany závazná. Pokud by si své rozhodnutí členský stát v budoucnu rozmyslel, musí požádat o členství dle čl. 49 SEU a splnit všechny podmínky, jako by součástí EU nikdy nebyl.

Důsledky vystoupení členského státu z EU

Právní mocí dohody o vystoupení členského státu z EU ztrácí automaticky všichni jeho občané status unijních občanů. Se statutem občanů EU však pozbývají i jedinečná unijní občanská práva. Britští občané by tedy ztratili zejména právo účastnit se politického života EU - nemohli by volit a ani být voleni do Evropského parlamentu, ani v obecních volbách na základě unijního práva. Dále by ztratili možnost obracet se na Evropského ochránce práv, využít petičního práva u Evropského parlamentu aj. Bez těchto práv může stále běžný člověk žít svůj normální život.

Výraznou ztrátou by však byla ztráta „čtyř svobod“ na základě SFEU. Pro Britské občany by byl přístup na pracovní trh ostatních členských států obtížnější. Záležet bude však samozřejmě na případné dohodě mezi Spojeným královstvím a EU, která by měla jasné stanovit pravidla a podmínky i v této oblasti.

Dále musí britští občané počítat s omezením přístupu k Soudnímu dvoru EU a jiným orgánům Unie. Soudní dvůr je významným článkem Unie. Pro oblast svobody pohybu a pobytu je významným činitelem, který vykládá unijní právo, a občané EU spolu s jejich rodinnými příslušníky jsou velmi často chráněni právě jeho rozsudky.

Volný pohyb kapitálu ano, osob ne. Dostupné informace nasvědčovaly tomu, že se Spojené království bude snažit v případě Brexitu vyjednat přístup na jednotný vnitřní trh. Naopak se bude Spojené království snažit izolovat od volného pohybu osob. To je ostatně jedním z hlavních důvodů, proč se britské obyvatelstvo vyslovilo pro odchod z Unie. Občanům Spojeného království a některým vrcholným představitelům země vadí vysoký počet imigrantů stěhujících se do země každý rok.

Nedávné zprávy ovšem připouští i možnost, že Spojené království nakonec nebude mít zájem setrvat na vnitřním trhu, aby si mohlo samo stanovit pilíře imigrační politiky a mít nad ní plnou kontrolu.

Slovo závěrem

K dnešnímu dni je v případě Brexitu jen jedno jisté, a to, že vše je zatím nejisté. Jistý je pouze postup dle čl. 50 SEU. Jaký bude obsah případné dohody mezi EU a Spojeným královstvím, na jaké ústupky přistoupí představitelé EU vůči Spojenému království a jak to nakonec dopadne s volným pohybem osob, si momentálně netroufám odhadnout.

Olivia Žižková a její protestsongy

Martina Ivanová

Hudební počín „Evropo, dýchej“ se stal druhým nejvýraznějším antiuprchlickým protestsongem. Větší ohlas měla jen „Mešita“ kapely Ortel. Kdo je zpěvačka Olivia Žižková?

Olivia Žižková se narodila jako Olga Herzánová. Jméno Olivia jí vybral její současný manžel, neboť Olga se jí nelíbilo. Narodila se v Náchodě a na dětství nevzpomíná ráda. Nerozuměla si s otčímem. Snažila se prorazit s místními kapelami, ale neměla štěstí. Klid nenašla ani u prvního manžela, protože ji bil. Nakonec začala nový život v Praze se svým současným partnerem, Janem Žižkou.

Hollywood a Oskari

Žižková se v minulosti vyjádřila, že by ji potěšilo, kdyby podle jejího životního příběhu natočili hollywoodský velkoformát. „Určitě by získal 9 Oskari, o tom jsem přesvědčená,“ prohlásila během projektu Cinematapie České televize. Snu o tom, že se proslaví, se očividně nevzdává. Napovídá tomu, už její komunikace s fanoušky. Ti ji mohou kontaktovat až na deseti profilech na Facebooku. Výčetem se jedná například o tři osobní, dva profily zaměřené na focení a modeling, další zaměřené na její hereckou dráhu a tak dále.

Slavík za vlastenectví?

Ač by se mohlo zdát, že humbuk kolem její osoby již zcela opadl, rozhodně tomu tak není. Na jednom ze svých facebookových profilů se Žižková v polovině listopadu vyjadřovala k otázce týkající se Slavíka. Ať se na umístění za statečné a vlastenecké písně ptal troll (*účastník online diskuzí, který cíleně provokuje ostatní - pozn. red.*), nebo seriózní fanoušek, Žižková opáčila, že víc, než opelichaného pštrose, nečeká. Že by zdravá sebekritika?

Evropo, dýchej!

Skladbu „Evropo, dýchej“ asi není třeba dlouze představovat. Videoklip obletěl český mediální prostor a sama interpretka se dostala například do DTVV.cz. Komentující na různých sociálních sítích se rozdělili na dvě skupiny. Na ty, pro které se Žižková stala hrdinkou a vlastenkou, a na ty, kteří si o textu písně rozhodně nic pozitivního nemysleli.

Melodie písně je velmi jednoduchá stejně jako text, jenž pro někoho může působit jako „splácený“ na kolena, pro druhého jako vrchol chytlavosti. „Evropo, braň se, nenech do sebe střílet, mají za úkol jít na krvavý výlet,“ zní například krátký úryvek. Konec písně graduje v krátkých heslech, která mohou působit značně zmatečně: „Evropo, dýchej! Dívej! Mlátit! Vrátit! Sílu! Víru! Vždyť nemůžu se smát a klidně usínat!“

Ani vizuální rovina videoklipu nezůstala bez kontroverze. Záběry zpívající Žižkové se prolínají se záběry z procházky po Praze, kde jde Žižková se svým manželem a ustrašeně se rozhlíží po okolí. To má pravděpodobně symbolizovat tezi, že uprchlíci se blíží. Aby se myšlenka ještě umocnila, jsou do videoklipu navíc zakomponované materiály, kde

se muži tmavé pleti ocitají v konfliktních situacích. Divákovi však zůstává utajeno, zdali to tak je, jaký je zdroj záběrů i kdo je na nich zobrazen.

Objasnění některých rovin duchovního rozměru této skladby a vůbec postojů Žižkové se snažila získat Drtinová v již zmíněném rozhovoru na DTVV. Dozvěděla se například, že v České republice se už prodávají ty Korány, nebo že nejrelevantnějšími zdroji v uprchlické otázce jsou Zeman, Krampol a Žižka. Každý si asi svůj názor udělá sám. Mimo jiné Žižková zpochybnila i své autorství písně, když minimálně část přiznala manželovi.

Poselství písně i rozhovoru je ale zřetelné: Jasně ne EU, Merkelové, uprchlíkům, Islámu a tak dále.

Politická korektnost

Žižková neskončila u jedné skladby. Další tematickou písní je „Politická korektnost“. Vznikla jako odpověď na kritiku, která se vedle chvalozpěvů, o nichž se Žižková u Drtinové zmiňovala, na ni i jejího manžela také snesla.

„Politická korektnost, to se mi snad jenom zdá, kontroverzní osobou podle nich jsem snad i já,“ zpívá hned v úvodu. Dále obhajuje lidi určitou částí společnosti nazývané jako extremisty nebo nekorektní a ukazuje temné stránky islámu (žádné vepřové a žádné Vánoce).

Uděláme viac

Na konci listopadu se potvrdilo, že obavy z pokračování hudebních projevů Žižkové byly oprávněné, když světlo světa spatřila skladba „Uděláme viac“. Obsahově jde o skutečně bohatý počín, nechybí vlastenectví, Vánoce, ani Darinka (*Dara Rolins, zpěvaččin idol - pozn. red.*). Hlavním motivem je ale ještě něco jiného – bratrství Česka a Slovenska.

Ani forma nezaostává za kvalitou obsahu. Ve všech slokách je kombinována čeština a slovenština, aby posluchač pochopil, že *bratia* skutečně jsme. Jeden příklad za všechny, „*nedajme si lásku našich blízkých národov vziať, pojdme se smát, dobrou muziku si hrát.*“

Je jasné, že tady Žižková nekončí. Svým fanouškům na jednom ze svých facebookových profilů dokonce vzkázala, „*můj manager chystá moje CD i s koncerty na Slovensku.*“ Máme se tedy stále na co těšit.

Foto: 05-anti-eu-flag; EU Exposed, Flickr, CC BY 2.0, dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/115739738@N08/12178541536/>

MIMOCHODEM

Střepem proti tyranidě?

Josef Bártu

Střepinový soud sloužil k ochraně demokracie v Athénách. Lidé označili toho, o kterém se domnívali, že by se mohl stát tyranem, a ten se musel odebrat do vyhnanství. Přesně tohle mi vštěpovala do hlavy moje paní učitelka dějepisu na gymnáziu. Ale co když to tak nebylo? A když ano, co když to byl až druhořadý cíl?

Střepinový soud, někdy označovaný jako ostrakismus, zavedl Kleisthenes v 6. stol. př. n. l. (autor známých Kleisthenových reforem). Pojem ostrakismus je odvozen od slova *ostrakon*, tj. hliněný střep, na který se psalo. Každý rok byla lidovému shromáždění položena otázka, zda se má konat hlasování střepinami. Pokud odpověď zněla ano, na dalším shromáždění každý občan napsal na střep jméno toho, o kom se domníval, že má být vypovězen.

Není jasné, zda bylo potřeba k vypovězení šest tisíc hlasů nebo šlo o kvorum usnášeníschopnosti a pak rozhodovala prostá většina. Politik, jehož jméno bylo na střepinách nejčastěji, musel odejít na deset let do vyhnanství, aniž by však utrpěl újmu na vážnosti a majetku. Následkem vyhnanství mohlo být totiž obecně zabavení majetku nebo změna statusu (*exilium* nebo *deportatio*), zde však nikoliv. Ten, koho vyhnali střepinovým soudem, nepřišel o svůj majetek, mohl si například najmout někoho, jehož prostřednictvím jej spravoval. Vyhnanství nezpůsobilo ani ztrátu nebo změnu žádného statusu (*libertatis, civitatis, familiaris*).

Vyhnaný politik se však nesměl vrátit do Athén pod hrozbou smrti.

První úspěšný střepinový soud se konal až dvacet let po svém zavedení. Ostrakismus mohl jen s malou pravděpodobností sloužit k ochraně před tyranidou. Střepinový soud měl zabránit novému vzplanutí bojů mezi aristokraty. Byl to také velmi populární prostředek, jak odstranit kteréhokoli nepopulárního politika. Jako prvního postihl střepinový soud Hipparcha, jednoho z příbuzných Peisistrata. Ze známých politiků, kteří byli vypovězeni, můžeme zmínit například Megaklese, Kleisthenova synovce. Důsledky střepinového soudu mohly postihnout například ambiciózního a výrazného politika, třebaže to byl dobrý demokrat. Exil mohl mít pro obtíženého politika fatální následky. Athénská civilizace byla postavena především na osobní komunikaci, pokud o tuto možnost politik přišel, byl *de facto* vyřazen.

Foto: Ostrakon; Marsyas, Wikimedia Commons, CC-BY-SA-2.5

Sto let ode dne, kdy začal panovat poslední český král

Adam Pálka

Skutečnost, že závěr první světové války s sebou přinesl rozpad Rakouska-Uherska a tudíž i prostor pro vznik Československa, je bezpochyby všeobecně známá. Kolik lidí by však dokázalo odpovědět na otázku, kdo na podzim 1918 nad zanikající monarchií panoval? Oním panovníkem rozhodně nebyl František Josef I. (z Cimrmanovy hry známý jako „Franta Pepa Jednička“), ale Karel I. Panovník František Josef I. totiž zemřel 21. listopadu 1916 po osmašedesáti letech vlády a jelikož jeho syn i synovec v té době již nežili, legitimním nástupcem se stal císařův prasynovec Karel I. (1887–1922). V těchto dnech si tedy připomínáme sto let od doby, kdy se tento muž za nelehké situace uprostřed „Velké války“ chopil vlády.

Mladý panovník se mohl alespoň utěšovat myšlenkou, že na rozdíl od hlavy státu v USA či Francii

nepotřeboval ke svému panování akt volby. V monarchistickém státním zřízení zkrátka starosti ohledně přímých či nepřímých voleb odpadaly, neboť tou zásadní podmínkou Karlovy vlády bylo jeho příbuzenství k zesnulému císaři. Jako nový panovník stál však Karel I. před celou řadou voleb osobních. Jelikož zde není prostor pro výčet všech jeho důležitých rozhodnutí učiněných za války, zaměříme se na zajímavý problém týkající se českých zemí.

Osoba s titulem rakouského císaře automaticky získávala další hodnosti, mimo jiné i český a uherský královský titul. Jak František Josef I., tak Karel I. byli právoplatnými českými králi. Je ovšem zajímavé, že ani jeden z nich tento poměr k českým zemím nestvrdil korunovací. Karla, jenž jako císař vystupoval s číslicí I., avšak v roli (posledního) českého krále mu příslušelo jméno Karel III., tudíž svatováclavská koruna nikdy neozdobila. Na konci roku 1916 se přitom Karel nechal korunovat v Uhrách a jistě věděl,

že obdobný rituál by byl uvítán i v pražské katedrále. Za své vlády však Karel zvolil pasivitu – pro realizaci české korunovace aktivně nic neudělal, a českým politikům se dokonce ani nepodařilo vymoci si v této věci u císaře audienci. Lví podíl na tom každopádně nesl protičesky smýšlející předseda vlády Clam-Martinic, jemuž se představa svatováclavské koruny na Karlově hlavě mírně řečeno nezamlouvala.

Když Karel roku 1922 umíral v exilu na portugalské Madeiře, jeho říše i veškeré královské či jiné tituly již patřily minulosti. Ani za své vlády v letech 1916–1918 se však nemohl pyšnit označením, které naposledy připadlo Ferdinandu V. roku 1836 – korunovaný český král. Ač korunovace byla v našich dějinách rituálem jen zřídka opomíjeným, z právního hlediska k němu čeští králové zkrátka nebyli zavázáni. Záleželo na jejich výsostné volbě.

GLOSA ZÁVĚREM

Kázat vodu

Marek Tesař

Zem se zachvěla, nebe se otevřelo a nekončejší seznam účinných právních předpisů České republiky se 1. prosince rozšířil o zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb. O té se toho už napsalo mnoho, proto jen stručně – každý povinný subjekt (jejichž řady se budou rozšiřovat postupně v několika vlnách) nově vlastní pokladnu, která informace o každé finanční transakci odesílá na servery Finanční správy. Je správné přenášet náklady potírání daňových podvodů na plátce daně? Těžko říct. Bude nové opatření efektivní? Těžko říct.

Dozajista se však shodneme, že platit daně je správné, protože jde o příjmy veřejných rozpočtů, z nichž se pak hrají stavba všech těch báječných veřejných statků, jako jsou silnice, školy či nemocnice, které slouží všem a náklady na jejich stavbu a provoz podléhají veřejné kontrole – totiž, téměř. Ačkoli veřejné útraty jsou ze zásady informací veřejnou podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a ačkoli každý může téměř libovolnou smlouvu vyptat u subjektu veřejné moci, který ji má disponovat, v loňském roce jsme byli svědky pitoreskního boje o registr smluv[1], v němž by se smlouvy státu zveřejňovaly automaticky a pod sankcí neplatnosti[2]. Můžeme říct, že by šlo o jakýsi protipól nynější snahy o účinnější nakukování pod prsty obchodníků; koneckonců, k čemu zesilovat proud peněz tekoucí do guláše rozpočtu republiky, když je hrnec děravý a na stůl se strážníkům zdaleka nedostane veškerý jeho obsah? V kontextu pohrůzek sankcemi[3] za nedodržení proto působí zábavně slova ředitele Finanční správy[4], že ani jeho úřad registr smluv zatím neplní vždy a úplně, protože se na jeho implementaci nestačil řádně připravit, a to ačkoli měl na starost subjekt jediný a k datu publikace článku už uběhla na přizpůsobení doba o tři měsíce a jeden den delší, než jakou kdy měly k dispozici tisíce adresátů zákona o EET.

Ale což, přátelé. Hleďme zpřímá vstříc zářným zítřkům a s napětím očekávejme události dnů příštích. Koneckonců, největší účtu před zákonem musí mít zákonodárce sám[5], a tak nezbývá než uchovávat

v srdci naději, že jde o ojedinělé excesy a drobné kamínky na cestě za efektivním státem.

Foto: Grapes, E2BN Gallery

- [1] Poslanci „vykostili“ registr smluv: Malé obce, Sněmovna ani Hrad kontrakty zveřejňovat nemusí. In: *Aktuálně.cz* [online]. Economia, a. s., 2015 [cit. 2016-11-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/poslanci-vykostili-registr-smluv-male-obce-snemovna-ani-prez/r~ab5cb28a5dd511e5b605002590604f2e/?redirected=1480026669>
- [2] Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv.
- [3] § 29 zákona č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb.
- [4] Berní správa šikanuje podnikatele, sama zákon nedodržuje. In: *Dotyk.cz* [online]. VLTAVA LABE MEDIA, a. s., 2016 [cit. 2016-11-24]. Dostupné z: <http://www.dotyk.cz/publicistika/berni-sprava-sikanuje-podnikatele-sama-zakon-nedodrzuje.html>
- [5] *Noc na Karlštejně* [film]. Režie Zdeněk PODSKALSKÝ st. Československo, 1973. Replika krále Karla, 1 hodina 12 minut 22 vteřin od počátku záznamu.

MEXIKO?

Shoof

